www.nv-online.info

№ 17 (4064)

1 сакавіка 2016 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

СКАЗАНА!

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

– Працягвайце ўдасканальваць матэрыяльную вытворчасць, і самае галоўнае – стварыўшы прадукт, прадайце яго! Вось і ўсе рэформы».

(*З выступлення на нарадзе па павышэнні эфектыўнасці сацыяльна-эканамічнага комплексу 16 лютага 2016 года.*)

Рэдакцыя "Народнай Волі" папрасіла вядомых аналітыкаў, эканамістаў, палітыкаў пракаментаваць гэтыя словы А.Р.Лукашэнкі і адначасова выказацца наконт таго, што яны разумеюць пад рэформамі.

СЛОВА – ЭКСПЕРТАМ

Леанід ЗАІКА, дырэктар аналітычнага цэнтра "Стратэгія":

– Эканамісты класічнага стылю лічаць, што пры нармальнай рынкавай эканоміцы ніякія рэформы не патрэбны. Адным словам, там, дзе працуе рынак, дзе ёсць канкурэнцыя, рух інвестыцый, ніякія рэформы не патрэбны. Ну, могуць быць нейкія карэкцыі механізмаў, напрыклад, у падатковай сферы…

Рэформы патрэбны там, дзе шмат бюракратыі. Таму тэрмін "рэформы" ў дачыненні да Беларусі я ўвогуле не ўжываў бы. Трэба фарміраваць прафесійную каманду, бо ва ўрадзе высокапрафесійных эканамістаў, лічы, няма. У нас проста адну форму некампетэнтнасці мяняюць на другую форму некампетэнтнасці, і калі гэта рэформы, то я апошнія гадоў дваццаць пяць у гэтым не бачу ніякага сэнсу.

Аляксандр АЎТУШКА-СІКОРСКІ, аналітык Беларускага інстытута стратэгічных даследаванняў:

– Пад рэформамі трэба разумець інстытуцыянальныя змены. Па іншых правілах гульні павінны дзейнічаць эканамічныя агенты. Для гэтага неабходна мяняць заканадаўства і ўсё тое, што рэгулюе эканамічнае асяроддзе.

Рэформаў чакаюць даўно. Цяперашняя мадэль вычарпала ўсе рэсурсы. Яна трымалася дзякуючы высокім коштам на нафту і калій. Мадэрнізацыя эканамічная – гэта не ўсталяванне новых станкоў, каб выраблящь больш якасную прадукцыю. Рэформа павінна змяніць стымулы паводзін эканамічных агентаў. Павінен знізіцца ўзровень умяшальніцтва дзяржавы ў справы бізнесу і насельніцтва. Бізнес і насельніцтва павінны самі вырашаць, як ім узаемадзейнічаць, каб лепш працаваць. У дзяржавы павінна быць толькі назіральная функцыя. Ідэальная форма – рынкавая эканоміка.

Трэба стымуляваць малы і сярэдні бізнес, які будзе браць тыя кадры, якія вызваліліся з нейкіх прадпрыемстваў. Павінна быць сістэма павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі, калі, напрыклад, учарашні слесар можа ўладкавацца на працу па іншай спецыяльнасці.

Андрэй ЕЛІСЕЕЎ, палітолаг:

– Патрэбна змяншэнне долі ў эканоміцы дзяржаўнага сектара, неэфектыўнасць якога неаднаразова прызнавалі самі ўлады. Гаворка павінна ісці пра павелічэнне долі прыватнага сектара, пра рэструктурызацыю дзяржаўных прадпрыемстваў. Трэба, каб прадпрыемствы, якія стала працуюць у мінус, зачыняліся, а іх працаўнікі мелі магчымасць перакваліфікавацца і знайсці сябе ў іншых сферах.

ТОЛЬКІ ЛІЧБЫ

І «Беларуськалій» падкасіла…

Аператыўныя статыстычныя дадзеныя сведчаць, што ў студзені эканоміка Беларусі паскорыла падзенне.

Ключавую ролю ў гэтым адыграла зніжэнне аб'ёмаў прамысловай вытворчасці, якое няўмольна працягваецца. Як паведаміў Белстат, у аўтсайдарах апынуліся нават некаторыя віды прадукцыі, якія традыцыйна забяспечвалі аснову беларускага экспарту і значную долю паступленняў у бюджэт. У прыватнасці, выпуск калійных угнаенняў у студзені скараціўся на 34,7% у параўнанні са студзенем мінулага года. Больш за тое, эксперты ў кароткатэрміновай перспектыве не прагназуюць сур'ёзнага росту попыту і цэн на хлоркалій на сусветных рынках.

Працягвае падаць выпуск грузавікоў (мінус 38,6%, запасы складоў у 3,3 раза перавышаюць сярэднямесячны аб'ём вытворчасці), трактароў (мінус 25,5%, склады – у 1,8 раза больш сярэднямесячнага выпуску), аўтобусаў (мінус 31,9 %, склады – у 2,4 раза больш сярэднямесячнага выпуску).

Куды коцімся?

Праўда, больш аптымістычна пачатак года склаўся, да прыкладу, у вытворцаў тэлевізараў (рост у 2 разы да студзеня мінулага года, на складах – 133% ад сярэднямесячнага выпуску) і ровараў (прырост на 23,8%, на складах – 120% ад сярэднямесячнага выпуску).

Ігар КАРНЕЕЎ.

ЧУЛІ?

Наступны перапіс насельніцтва – у 2020 годзе

Перапіс насельніцтва, запланаваны ў Беларусі на 2020 год, будзе сумешчаны з сельскагаспадарчым перапісам.

У дадатковым лісце апытання будзе сабрана інфармацыя аб наяўнасці ў насельніцтва зямельных участкаў, жывёлы, птушкі, пладовых дрэў і г.д.

АДКРЫТЫМ ТЭКСТАМ

Раман Бязсмертны прагназуе канфлікт на мяжы Беларусі з Расіяй

На мяжы Беларусі з Расіяй можа распачацца канфлікт. Пра гэта заявіў у тэлевізійным эфіры "24-га канала" былы Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Украіны ў Беларусі **Раман Бязсмертны**.

На яго думку, крамлёўскаму кіраўніцтву трэба справакаваць як мага больш канфліктаў, каб мець магчымасць сесці за адзін стол з амерыканскім і еўрапейскімі лідарамі і такім чынам заявіць пра Расію як пра ўдзельніка геапалітычнага працэсу. Прытым і сірыйская вайна, і вайна ва Украіне, паводле слоў Рамана Бязсмертнага, не апошнія месцы канфліктаў, якія можа арганізаваць Пуцін.

У ГАСЦЯХ

Генсек Сацінтэрну ў Беларусі

У Беларусі знаходзіцца генеральны сакратар адной з самых уплывовых сусветных арганізацый – Сацыялістычнага інтэрнацыяналу – **Луіс АЯЛА**. Прыехаў ён па прыватным запрашэнні былога палітвязня **Мікалая СТАТКЕВІЧА**, які з'яўляецца старшынёй аргкамітэта па стварэнні сацыял-дэмакратычнай партыі "Народная Грамада".

– *Генеральны сакратар Сацінтэрну сустракаўся з сябрамі аргкамітэта па стварэнні нашай партыі. Ён абвясціў, што Сацінтэрн пачынае кампанію за поўную рэабілітацыю мяне і іншых былых палітзняволеных,* – сказаў "Народнай Волі" М.Статкевіч.

Нагадаем: генеральны сакратар Сацыялістычнага інтэрнацыяналу Луіс Аяла быў у Мінску ў 2011 годзе і дамагаўся сустрэчы са зняволенымі экс-кандыдатамі ў прэзідэнты, у тым ліку з Мікалаем Статкевічам. Але дазволу на гэта ён не атрымаў. Тады спадар Аяла заклікаў беларускія ўлады вызваліць з-за крат усіх, хто быў арыштаваны пасля прэзідэнцкіх выбараў. Ён выказваўся рэзка і абурана: «*Такое здаралася раней у Чылі і Аргенціне, але ніколі не чакаў, што такое можа быць у Еўропе… Я назіраў за выбарамі ў многіх краінах свету і нідзе не бачыў, каб усе кандыдаты ў прэзідэнты былі арыштаваны. Гэта нешта вельмі шакіруючае для мяне. Гэта прыцягвае ўвагу кожнага. Як кандыдаты могуць быць арыштаваны? Гэта няправільна…*»

Увесь час, пакуль беларускія палітвязні, у тым ліку Мікалай Статкевіч, знаходзіліся ў турмах, Сацінтэрн дамагаўся іх вызвалення. Рознымі метадамі. У тым ліку – праз кіраўнікоў дзяржаў і ўрадаў. Справа ў тым, што ў многіх краінах менавіта сацыялістычныя партыі з'яўляюцца кіруючымі ці ўваходзяць у кіруючыя кааліцыі.

Любоў ЛУНЁВА.

АНОНС

Патрыёт

Як я запісвала інтэрв'ю з трэцім прэзідэнтам Украіны Віктарам Юшчанкам

Экс-прэзідэнт Украіны Віктар Юшчанка, сам таго не ведаючы, падказаў мне ідэю праекта "Расія і я". Летась увесну я глядзела ягонае інтэрв'ю расійскаму тэлеканалу "Дождь". Юшчанка вельмі жорстка і эмацыянальна гаварыў пра Расію і пра вайну. Я мушу яго запісаць, – паабяцала я сама сабе, – але не толькі яго, я хачу распытаць пра сучасную і мінулую Расію і іншых былых кіраўнікоў постсавецкіх краін.

Перамовы з памочнікамі Юшчанкі доўжыліся некалькі месяцаў. Напрыканцы ліпеня я ляцела ў Кіеў, маючы толькі дамоўленасць на інтэрв'ю з першым украінскім прэзідэнтам Леанідам Краўчуком і адзін дзень у запасе. Запісаць Юшчанку – гэта быў выклік і справа гонару.

Каля восьмай вечара памочнікі Юшчанкі прызначылі мне месца і час – 10 гадзін раніцы наступнага дня. Напэўна, я іх усё ж "дастала" – тэлефанаваннямі, смс, паведамленнямі ў "Фэйсбуку"...

Мы запісваем інтэрв'ю ў цэнтры Кіева, у кватэры – своеасаблівым музеі народнай культуры Украіны. Тут Віктар Юшчанка сабраў велічэзную калекцыю ручнікоў, ваз, абрусаў, карцін, абразоў, розных прадметаў народных рамёстваў. Маім аператарам даводзілася быць вельмі асцярожнымі, каб не разбіць старажытныя вазы.

«Слава Беларусі!» Гэта першыя словы трэцяга прэзідэнта Украіны, які, увайшоўшы, адразу вітае мяне пацалункам у шчаку. Пакуль нам чапляюць мікрафоны, Віктар Юшчанка выказвае шкадаванне, што фармат праекта «Расія і я» не прадугледжвае, каб я задавала пытанні па-беларуску, а ён адказваў па-ўкраінску. Віктар Андрэевіч адразу запытваецца пра першага кіраўніка Беларусі Станіслава Шушкевіча і дадае, што падчас розных канферэнцый у рамках клуба былых прэзідэнтаў ён заўсёды выбірае месца побач з Шушкевічам, паколькі яны аднадумцы.

Я нагадваю быламу прэзідэнту пра яго інтэрв'ю «Дождю», дзякуючы якому я цяпер сяджу побач з ім, і Юшчанка згадвае, што на пачатку гутаркі ён ледзь не пасварыўся з расійскім журналістам, але потым яны добра паладзілі.

Мы запісваем гутарку, седзячы – я на вялікай скуранай канапе, ён у крэсле. У кадры – вялікі ўкраінскі сцяг, на сцяне партрэт Тараса Шаўчэнкі, недалёка – вышытая ўкраінскім арнаментам карціна, праца былой зняволенай ГУЛАГа.

У Віктара Юшчанкі своеасаблівая манера адказваць на пытанні. Ён гаворыць грунтоўна, пашырана, з філасофскімі развагамі. Выразныя паўзы – гэта таксама ягоны стыль. У яго прыгожы ўкраінскі акцэнт. Мы гаворым пераважна пра Расію і вайну на тэрыторыі Украіны. За дзень да інтэрв'ю дамоў да Юшчанкі прыехала жанчына з усходняй Украіны, у якой разбамбілі хату. Яму вельмі балюча, што нічым не змог ёй дапамагчы, акрамя таго, што аддаў сваю пенсію.

Віктар Андрэевіч, не чакаючы пытанняў, сам пераходзіць да асэнсавання свайго прэзідэнцтва: «Прэзідэнты пакідаюць вялікі след у жыцці грамадства. Вельмі важна разумець, што ён хацеў, з чым прыйшоў. Што атрымалася з гэтага? Што не атрымалася? Гэта не заўсёды, і я сказаў бы, далёка не заўсёды віна прэзідэнта. Я лічыў, што заявіў новую палітыку ўкраінскай нацыі, якая не будзе мець альтэрнатывы ў бліжэйшыя многія гады. Маю палітыку паўтараць, можа быць, з меншым поспехам, можа быць, у чымсьці з большым поспехам".

Я завяршаю гутарку пытаннем пра Радыё Свабода, і вопытны палітык і аратар Юшчанка ведае, як зрабіць моцны фінал. Радыё Свабода, паводле яго меркавання, увасабляе паняцце праўды, ключавой праўды. І тут жа ён праводзіць гістарычную паралель: «Чаму мы Пуціна пераможам? Ды таму, што на нашым баку праўда. А на яго баку хлусня. На яго баку Сатана, а з намі Бог».

Былы прэзідэнт, чый боль цяпер – вайна, чый галоўны вораг – Пуцін і сучасная расійская палітыка. Патрыёт Украіны, які марыць пабудаваць дом-музей Тараса Шаўчэнкі. Палітык, які ставарае прэзідэнцкую бібліятэку і архіў. Прэзідэнт, які мог бы стаць паспяховым кіраўніком краіны Еўрасаюза. Лідар, чыё імя назаўсёды застанецца звязаным з Аранжавай рэвалюцыяй. Такім я пабачыла трэцяга прэзідэнта незалежнай Украіны Віктара Юшчанку.

А ягоныя адказы на пытанні для праекта Радыё Свабода «Расія і я» прапаную кожнаму чытачу "Народнай Волі" ацаніць самому.

Ганна СОЎСЬ.

ЗА ПРАХАДНОЙ

Будаўнікі без работы

У Полацку можа стаць на адно прадпрыемства менш: будаўніча-мантажнаму трэсту №22 пагражае ліквідацыя. Ён ужо некалькі месяцаў не атрымлівае заказаў на ўзвядзенне новых аб'ектаў. Цягнуць на дно и немалыя даўгі.

– *Так, закрыццё прадпрыемства не выключана,* – сказала «Народнай Волі» намеснік кіраўніка па фінансах і эканоміцы **Наталля Мыснік**. – *Праўда, афіцыйных папер на закрыццё пакуль няма, і статус трэста на паперы не вызначаны. Дакумент з'явіцца ў бліжэйшы час…*

Раман ВАСЮКОВІЧ.

ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

Багатае БАТЭ і ...

Толькі адна каманда – БАТЭ з Барысава – павялічыла свой бюджэт. Летась ён складаў 5 мільёнаў долараў, сёлета – ужо 6 мільёнаў (108,5 мільярда беларускіх рублёў). На другім месцы мінскае "Дынама" – традыцыйны канкурэнт барысаўчан. Іх бюджэт зменшыўся з 4 да 3 мільёнаў долараў, што адпавядае 64,8 мільярда рублёў. У салігорскага "Шахцёра" бюджэт складае 2,5 мільёна долараў (55 мільярдаў рублёў).

Максім ПЛОТНІКАЎ.

Іх лёс хвалюе Беларусь!

Юрый ЗАХАРАНКА
знік 6142 дні таму

Віктар ГАНЧАР
знік 6010 дзён таму

Анатоль КРАСОЎСКІ
знік 6010 дзён таму

Дзмітрый ЗАВАДСКІ
знік 5715 дзён таму

СУД

«Наркамафія»: сярод абвінавачаных два былыя супрацоўнікі КДБ

Мінскі гарадскі суд учора пачаў разгляд крымінальнай справы ў дачыненні да 17 абвінавачаных у распаўсюджванні наркотыкаў.

На лаве падсудных аказаліся удзельнікі групы, якая на працягу доўгага часу займалася распаўсюджваннем псіхатропаў пад выглядам курыльных сумесяў і міксаў. Удзельнікі доўгі час заставаліся на волі, паколькі старанна канспіравалі сваю дзейнасць і мелі прафесійныя навыкі ў гэтай справе. Цяпер 15 абвінавачаных, сярод якіх дзве жанчыны, знаходзяцца пад вартай, да дваіх прыменена мера стрымання, не звязаная з пазбаўленнем волі, яны сядзяць у зале на першай лаўцы.

Як паведамілі крыніцы, знаёмыя з матэрыяламі крымінальнай справы, сярод абвінавачаных два былыя супрацоўнікі КДБ.

Абвінавачаных абараняюць больш за 20 адвакатаў, сярод якіх былы пракурор Генеральнай пракуратуры Сяргей Целяжэвіч. Матэрыялы справы складаюць каля 100 тамоў.

Алег СНОЎ.

У Гомелі пачаўся суд над забойцам дзвюх жанчын-калег

У Гомелі пачаўся суд над мужчынам, які выкраў, згвалтаваў і забіў дзвюх сваіх калег. Пра гэта паведаміла прэс-сакратар Гомельскага абласнога суда **Вольга Барсукова.** Суд праходзіць у закрытым рэжыме, журналісты на яго не дапушчаны.

Паводле матэрыялаў следства, мужчына падманам заваблівай супрацоўніц у машыну, потым у гаражы гвалтаваў і забіваў. Трупы вывозіў у лес і закопваў. Таксама ён забіраў сабе рэчы забітых.

Спярша ў ліпені 2014 года гамяльчук забіў 25-гадовую Алесю Панцялееву. Амаль праз год пры падобных абставінах знікла 27-гадовая Аляўціна Машурыкава. Выйсці на падазронага ўдалося пасля яе знікнення.

Аператыўнікі адпрацавалі маршрут руху Аляўціны і выявілі аўтамабіль, на якім яна ехала. Меркаванага злачынцу праваахоўнікі знайшлі за тры дні. Зламыснікам аказаўся 33-гадовы гамяльчук, раней судзімы за разбой і вызвалены датэрмінова. Ён працаваў на адным прадпрыемстве са зніклымі жанчынамі. У абвінавачанага ёсць жонка і трохгадовае дзіця.

Мужчыну выставілі абвінавачанні ў згвалтаванні, гвалтоўных дзеяннях сэксуальнага характару, выкраданні чалавека, крадзяжы, забойстве, учыненым з асаблівай жорсткасцю з мэтай схаваць іншае злачынства.

КРОПКІ НАД «І»

Каму замест заробку даюць малако?

Днямі на некаторых сайтах з'явілася інфармацыя аб тым, што на Полацкім малаказаводзе рабочыя абавязаны закупляцца прадуктамі ў фірмовай краме на 30 працэнтаў свайго заробку.

У пацвярджэнне гэтага прыводзіцца словы намесніка дырэктара ААТ "Полацкі малочны камбінат" Віктара Генеца: маўляў, я што ў тыях дрэнных, *"не трэба будзе ў іншых крамах ездзіць, шукаць нешта. Усё сваё, усё выдатнае..."* Праз якую дыскрымінацыю можа быць гаворка?" Ясная справа, што навіна набыла рэзананс і абурэнне многіх сайтаў.

"Народная Воля" таксама звярнулася да Віктара Васільевіча з просьбай пракаментаваць сітуацыю.

– Ды адкуль вы ўзялі такую інфармацыю? – эмацыянальна адказаў **Віктар Генец.** – *Я ніякіх каментарыяў не даваў. Усе гэта выдумкі! Па жаданні чалавек можа купіць у краме і купіць у кошт зарплаты прадукты. І чаму гэта вас так абурыла? Пакупкі ў краме не абавязковыя, а па жаданні. Я сам хаджу ў нашу фірмовую краму і купляю прадукты ў кошт зарплаты – гэта выдатна.*

ТЫМ ЧАСАМ

«Прадуктамі нашы работнікі зарплату не атрымліваюць»

Адзін з чытачоў "Народнай Волі" паведаміў, што быццам бы на ААТ «Мінскі мясакамбінат» увесь год рабочыя атрымліваюць частку заробку мяснай прадукцыяй. "Народная Воля" зрабіла званок у гэты.

– У нас нармальная сітуацыя на прадпрыемстве, не назіраецца – ветліва адказаў намеснік генеральнага дырэктара па ідэалогіі і сацыяльна-бытавых пытаннях **Ігар Зіберт.** – *Прадуктамі нашы работнікі зарплату не атрымліваюць. Людзі ўсе задаволены, станоўчая атмасфера, але ўсё гэта ў межах закона.*

Раман ВАСЮКОВІЧ.

РЭЗАНАНС

У прыбіральнях адмянілі «перапіс насельніцтва»

У мінулым нумары "Народнай Волі" распавядалася пра адну даволі абсурдную сітуацыю. Каб трапіць у прыбіральню, што ў пераходзе метро "Малінаўка", у інвалідаў, ветэранаў вайны, дзяцей патрабавалі дакумент, з якога апісвалі ў спецыяльным журнале. Маўляў, ёсць такое распараджэнне начальства.

Як стала вядома, рэакцыя на публікацыю ў "Народнай Волі" была імгненнай.

"Практыку перапісу людзей у прыбіральнях пасля вашай публікацыі адмянілі, – паведамілі касіркі вышэйзгаданых прыбіральняў. – *Інваліды, ветэраны вайны ды і мы, касіры, удзячны вам за гэта! Думаеце, самі не разумеем, што ўсё гэта выглядала як нейкі абсурд? Але ж у нас ёсць начальства... Яшчэ раз – дзякуй газеце!*

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

РАКУРС

В ловушке

И как из нее вырваться Беларуси

За 25 пять лет послевоенная Германия твердо встала на демократический путь развития.

Беларусь за четверть века независимости так и не добилась успешного развития, не овладела инструментами демократических преобразований, не подготовила политического и экономического плацдарма для результативного рывка в европейский мир.

Причин провала много, но одну из них мы назовем – медвежью услугу нам оказала Россия.

Баснословные в прошлом доходы от продажи природных богатств позволили ей прямо или косвенно влить в Беларусь порядка 100 миллиардов долларов. Результат такой «щедрости» для Беларуси известен: богатые стали еще богаче, а страна стала финансово несамодостаточной и зависимой от России. Долги превышают 40 млрд долларов. Реформы, в том числе и экономические, не проведены. Фактически страна как бы оказалась заложенной в политическом ломбарде и может вместе с людьми перейти в руки другого владельца. Уже поэтому о будущем Беларуси нужно говорить в связи с перспективой развития России. В этой связи вероятны, на наш взгляд, следующие варианты развития событий.

Вариант №1. Усилия российского руководства не приведут к улучшению ее положения, которое, наоборот, еще больше ухудшится вплоть до начала распада страны в средней или долгосрочной перспективе. Из этого прогноза для Беларуси следуют два вывода. Первый. Помощь со стороны России будет малой или очень малой, а может статься, что она вообще иссякнет. Однако это не будет грозить риску потери нашей государственности, суверенитета и независимости. Начнем лучше «шевелиться» и как-то да выживем. Реальность такого прогноза более 50 процентов. Второй. Помощь России может значительно вырасти, правда, только накануне референдума о... присоединении Беларуси к России. Реальность этого прогноза менее 50 процентов. Этот вариант, несомненно, будет чреват страшными последствиями для страны. Безучастных в этом процессе почти не будет. Миллионы поддержат, и одновременно миллионы отвергнут присоединение. Достаточно будет «спички», чтобы от Витебска и Могилева до Бреста и Гродно Беларусь превратилась в одну кровоточащую рану.

Вариант №2. Противоположный первому. Россия во имя сохранения своей целостности и динамичного развития меняет стратегию и бросает все силы на решение внутренних проблем и значительное повышение уровня жизни россиян. В этих целях она лет на 20–25 может отказаться от некоторых геополитических амбиций, а Беларуси великодушно отпускает все долги, выпуская из своего ломбарда на свободу независимого развития. Реальность такого прогноза менее 50 процентов.

Вариант №3. Что в остатке? Сегодня Беларусь находится в многокрупной геополитической ловушке между Западом и Востоком. В российской ловушке в виде долгов и зависимости от ее рынка и энергоресурсов. В собственной ловушке внешнеэкономической, финансовой и экономической несамодостаточности. В западной ловушке в виде технической отсталости и зависимости от западных технологий. Вместе со страной в ловушке оказались и люди, которые за четверть века так и не получили демократических инструментов и процедур влияния на политику власти и, при необходимости, возможности ее легитимной смены. Все это в перспективе, если ситуация не выправится, чревато неблагоприятными последствиями вплоть до кровавых разборок. Ведь востребованность в улучшении жизни будет возрастать, а возможности при сохранении прежней политики – отставать.

Национальная идея должна быть монополизирована государством

Нам представляется, что руководство Беларуси и правящая элита все же недооценивают фактор глобализации, рассматривая ее больше через призму властных, а не национальных интересов. Но мы утверждаем, что глобализация решающим образом повлияла, а в дальнейшем еще больше будет влиять на Беларусь. В рамках жесточайших императивов (предписаний) глобального мира у нынешней белорусской власти нет и малейшего шанса сохранить отжившую свой век административно-командную «копию» управления, а у нации нет и малейшего шанса помешать Беларуси в будущем перейти к Новой политике.

«Мы дети твои, дорогая Земля», – эти слова известной песни четко фиксируют единство людей в глобальном мире. **И в этой связи современные рассуждения о белорусской национальной идее должны включать в свое содержание общечеловеческий компонент, если можно так выразиться, интернациональные ценности и интересы глобального мира, касающиеся всех народов нашей планеты.** Еще в XVI веке наш знаменитый просветитель Франциск Скорина говорил о том, что людей объединяют общечеловеческие и национально-культурные ценности. Он первым пришел к выводу, что утверждение общечеловеческих ценностей связано с пробуждением национального сознания, и, наоборот, он осознает себя представителем своего народа. У белорусского просветителя общечеловеческие и национальные ценности гармонично взаимосвязаны.

Национальная идея представляет собой своего рода проект, план построения суверенного национального государства, проект фактического воплощения и самореализации нации. Поэтому она не может быть приватизирована узким кругом лиц или партией, что вело бы к национализму, и к нацизму, и к фашизму. **Национальная идея – это идея всего общества, если оно стремится к построению своего национального государства.** В процессе национального строительства важна роль политической, экономической, интеллектуальной и иной элит, но все же решающая роль принадлежит государству. Поэтому национальная идея может и должна быть монополизирована государством.

От конфронтации – к компромиссу

В белорусском обществе реально имеются конфликтные интересы с участием действующей власти и ее оппонентов, стран Запада, США и России. Так или иначе, раньше или позже эти конфликты, конечно, будут разрешаться. Однако вопрос в том, с какими последствиями для страны и людей – плохими или хорошими. Страна находится в кризисе, и выход из него может быть долгим и мучительным. Выше мы указали на «ловушки», в которые попала Беларусь, власть и народ. Руководству необходимо искать выходы из «ловушек», лучшие методы устойчивого развития. При этом следует учитывать, что выходцы из СССР, прошедшие испытание «боевой» советской идеологией, в ситуации ухудшения жизни могут быть спровоцированы некоторыми деятелями к радикальным, «социальной бескровной» вплоть до кровавых побоищ. Ситуация требует от власти, политических элит и народа большой осмотрительности и взвешенности в поисках путей разрешения общественных проблем.

Кризис со всей остротой поставил перед белорусским обществом дилемму: диалог, политическая модернизация и консолидация граждан по его преодолению или «преодоление» кризиса с помощью радикализации и дестабилизации, революции и людских жертв. По мнению ответственных политиков, последний сценарий неизбежно будет угрожать потерей независимости и суверенитета страны. Следовательно, главная тема сегодня, как уйти от подобного сценария. На наш взгляд, это вопрос достижения консенсуса диалога, а значит, вопрос о Новой политике, о перспективе формирования конструктивной оппозиции, об адекватном месте оппозиции в политической системе, о развитии реальной политической конкуренции и прочем. В конечном счете это вопрос о консолидации белорусской нации, об укреплении суверенитета и независимости Беларуси.

Сегодня власть тоже иногда говорит, что хочет диалога. Отлично! Это надо приветствовать, потому что оставшиеся сценарии конфронтации – позиция заведомо проигрышная для всех. В этой теме важно, чтобы диалог превратился в значимый тренд развития общественных и политических процессов в Беларуси.

В ситуации ухудшения жизни людей действующая власть, по идее, должна нуждаться в общественном диалоге, как никто другой. Именно ей прежде всего надо искать пути и методы улучшения ситуации через согласие и консолидацию общества вокруг конструктивных идей и программ. Власть должна проявить готовность к компромиссу и консенсусу, умело стимулировать солидарность в обществе. Из Новой политики власти будут прозрачность и адекватные поступки, методы ее оппонентов. В реальном политическом соревновании конструктивных программ, подходов и идей будет определяться лучшее будущее Беларуси.

Готова ли действующая власть к таким практическим шагам? Если нет, то Беларусь ждет плохой сценарий будущего, когда социально-экономические проблемы перейдут в политическую плоскость, и не дай бог, снова станет востребованной «боевая идеология».

Анатолий ЛЕВКОВИЧ (Брест), Иван АНТАШКЕВИЧ (Минск).

ЗА ПРАХАДНОЙ

МТЗ адзначыць 70-годдзе парадам трактароў

Мінскі трактарны завод рыхтуецца адзначыць 70-гадовы юбілей. На канец мая запланаваны дзень адчыненых дзвярэй і.... парад трактароў.

Прычым у парадзе будзе ўдзельнічаць тэхніка, якая сышла з канвеера ледзь не ў першыя гады існавання завода.

Кіраўніцтва прадпрыемства таксама плануе стварыць музей трактарнай тэхнікі – ужо навят знайшлі адпаведнае памяшканне, цяпер збіраюць экспанаты.

Дарэчы, у адрозненне ад жодзінскага БелАЗа, дзе ўжо даўно спрабуюць развіваць прамысловы турызм і амаль кожны тыдзень запрашаюць на завод экскурсантаў, на МТЗ пакуль яшчэ пра гэта толькі задумваюцца.

Вера ВІР.

ПАСЛЯ ТРАГЕДЫІ

15 тысяч парушэнняў

У Беларусі завершана праверка газавага абсталявання ў шматкватэрных дамах. Як паведамілі спецыялісты Міністэрства энергетыкі і «Белпалівагаз», было выяўлена мноства парушэнняў – больш за 15 тысяч фактаў. Пра гэта паведаміў на прэс-канферэнцыі ў Мінску міністр энергетыкі **Уладзімір Патупчык.** Паводле яго слоў, у выніку праверкі спецыялісты вымушаны былі адключыць каля 5 тысяч адзінак абсталявання, пераважна газавых катлоў і водаагравальнікаў. Такія праверкі, як паабяцаў міністр, у далейшым будуць праводзіцца рэгулярна.

Нагадаем, што сёлета ў Беларусі за два тыдні адбылося два трагічных выпадкі. У выніку выбуху газу ў Барысаве ў адной з кватэр загінулі 10 чалавек. 27 студзеня ў Барысаве ў доме было ўжо абвалілася частка дома, а ў шматпавярховым доме, 7 чалавек, у тым ліку двое дзяцей.

ГРОМКОЕ ДЕЛО

Семен Иокша добивается компенсации за то, что пять с половиной лет ни за что провел за решеткой

В 2007 году Семен Иокша был осужден за получение взятки в 500 тысяч долларов, а потом оправдан за недоказанностью участия в совершении преступления. Пять с половиной лет, или, как подсчитал сам Семен Николаевич, 1961 день, он провел за решеткой. И теперь хочет, чтобы государство компенсировало ему моральный и материальный вред.

– Считаю, что с 4 мая 2009 года я находился под арестом абсолютно незаконно. Меня лишили зарплаты, меня дискредитировали как специалиста, нарушен мой трудовой стаж. Сложно найти работу. Поэтому я в своей жалобе и прошу восстановить мои права на возмещение имущественного, физического и морального вреда, – заявил Иокша в Верховном суде.

В высшей судебной инстанции Семен Николаевич обжаловал решение Минского городского суда, который в удовлетворении подобной жалобы ему отказал. Причем заметьте: пока ни о каких конкретных суммах речь не идет – Иокша пытается добиться **права** на возмещение моральных и материальных потерь. Наше законодательство устроено так, что, прежде чем подавать иск о компенсации, незаконно осужденный должен добиться этого права.

«Народная Воля» писала об этой истории. 4 мая 2006 года Семена Иокшу задержали, а в 2007-м осудили на 11 лет с конфискацией имущества за получение взятки – самой крупной за всю историю независимой Беларуси. Полмиллиона долларов он якобы требовал от российской компании «Орловские металлы» за победу в тендере на застройку жилого комплекса в Минске. Иокша на тот момент являлся гендиректором ОАО «Беллегпромпроект». По делу был осужден бывший директор УКС Ленинского района Минска Владимир Чигрин (10 лет с конфискацией), а еще один фигурант этого громкого дела – заместитель Иокши Николай Толкач – умер во время следствия от рака.

Изначально всем было понятно, что в этом деле много белых пятен. Странно выглядело даже то, что Иокша потребовал такую огромную взятку от компании, которая единственная изъявила желание застраивать жилой комплекс в Минске. Тендер на эту застройку объявлялся трижды (!) и ни разу не состоялся из-за отсутствия серьезных инвесторов. Логично предположить, что чиновники должны были радоваться тому, что наконец-то нашлись желающие вложить свои средства в этот проект, но никак не требовать от них 500 тысяч долларов «благодарности». И позже, кстати, выяснилось, что данная российская компания никогда и не собиралась участвовать в этом тендере и не имела своих представителей в Минске. Просто кто-то, а скорее всего сотрудники правоохранительных органов, изображали российских бизнесменов и навязывали чиновникам взятку, чтобы потом взять их с поличным и отчитаться о том, какую успешную борьбу с коррупционерами они ведут.

В 2011 году после многочисленных жалоб Семена Иокши и его адвоката приговор был отменен. Только через пять (!) лет судьи заметили, что оперативно-розыскные мероприятия борцы с экономической преступностью проводили без санкции прокуратуры, то есть незаконно. На этом основании Иокша и Чигрин были оправданы и вышли на свободу. Перед ними даже извинились в суде. Но, совпадение это или нет, как только Семен Иокша стал добиваться права на возмещение морального и имущественного вреда, в 2014 году оправдательный приговор был отменен, и дело было направлено на новое рассмотрение. В апреле 2014 года, после трех лет нахождения на свободе, Иокшу и Чигрина снова осудили на 10 и 9 лет соответственно и отправили в СИЗО. Иокша, конечно же, с таким приговором не согласился и подал кассацию. И в августе того же года судебная коллегия Верховного суда во второй раз вынесла оправдательный приговор по этому делу. На этот раз окончательный! Суд признал, что Иокша и Чигрин не совершали никакого преступления.

Имеет ли право Семен Иокша требовать компенсацию за то, что 5,5 года ни за что провел за решеткой? Он не писал никаких прошений о помиловании, не попадал под амнистии, его оправдали.

– 10 лет я был на руководящей должности, – вздыхает Семен Николаевич, – *6 лет занимал должность гендиректора ОАО «Беллегпромпроект». А сегодня смог устроиться лишь главным специалистом-проектировщиком в частную фирму. Это как главный рабочий... У меня конфисковали машину, акции предприятия, вынесли из квартиры ковровые дорожки, микроволновку, забрали даже личный компьютер дочери, на котором она писала дипломную работу. Кто возместит мне зарплату, которую я получал бы пять с половиной лет? Эти годы мне учтут в трудовой стаж при оформлении пенсии?*

Благодаря поддержке жены и своему адвокату, я еще могу бороться за свое честное имя. А мои коллеги? Николай Толкач умер еще до первого суда. Потом умерла его мать, жена – не выдержали испытаний. Сегодня некому требовать компенсацию за то, что он был незаконно арестован. Владимир Чигрин перенес инсульт, сейчас у него серьезные проблемы со здоровьем. Пока шло разбирательство, погибла его дочь...

Какие же доводы приводит Генпрокуратура, которая считает жалобу Семена Иокши на право о возмещении вреда необоснованной?

Дело в том, что Иокшу в 2007 году судили по двум статьям – получение взятки и пособничество в злоупотреблении служебным положением. Но в 2009 году в уголовное законодательство страны были внесены изменения и статью о пособничестве из УК исключили. То есть прокуратура настаивает, что когда в 2014 году выносился оправдательный приговор, то Иокшу признали невиновным только по одной статье, по второй его действия перестали быть преступными в связи с тем, что эта статья исчезла из уголовного законодательства. И, поскольку он обвинялся в совершении двух преступлений и только по одному из них производство прекращено по реабилитирующим основаниям, Иокша не является лицом, имеющим право на возмещение вреда.

– Казус в том, что даже если бы суд признал, что меня законно осудили по статье, которую потом убрали из УК, то эта статья конфискации не предусматривала, – говорит Семен Николаевич. – *Конфисковали все мое имущество по статье о взятке, а потом признали, что взятки не было, и меня оправдали.*

Верховный суд жалобу Семена Иокши не удовлетворил. То есть взыскать с государства компенсацию за то, что, будучи невиновным, человек немалый срок провел за решеткой, лишился престижной работы, достойной зарплаты, что потеряет в пенсии, потому что эти 5,5 года в трудовой стаж ему не засчитают, что, в конце концов, потратил немалую сумму на услуги адвоката, он не сможет. А моральные страдания?!

Правда, решение коллегии Верховного суда Семен Иокша может обжаловать председателю Верховного суда Валентину Сукало.

– Не знаю, буду ли я это делать, – вздыхает Семен Николаевич. – *Устал... Получается: отпустили, вышел на свободу – радуйся. А то, что имущество отобрали незаконно – твои проблемы, никто ничего возвращать не будет... Не жду я от нашего государства ни законности, ни справедливости. Нет веры в правосудие.*

Мария ЭЙСМОНТ.

Віктар ЮШЧАНКА:

«Прэзідэнты пакідаюць вялікі след у жыцці грамадства...»

Віктар Юшчанка стаў трэцім прэзідэнтам незалежнай Украіны ў выніку Аранжавай рэвалюцыі 2004 года і перамогі на выбарах 2005 года над прарасійскім кандыдатам Віктарам Януковічам. Каго баіцца Пуцін? Што стаіць за атручваннем Юшчанкі перад выбарамі? Як спыніць вайну на ўсходзе Украіны? Пра гэта і многае іншае разважае былы прэзідэнт і прэм'ер-міністр Украіны Віктар Юшчанка, адзін з 12 былых кіраўнікоў постсавецкіх дзяржаў... (Інтэрв'ю было запісана ў ліпені 2015 года.)

Віктар Юшчанка з Ганнай Соусь.

Ганна Соўсь: **– Віктар Андрэевіч, цяпер на тэрыторыі Украіны ідзе неабвешчаная вайна. Калі вы бачыце кадры, на якіх жыхары ўкраінскіх сёл становяцца на калені, калі вязуць салдат, што загінулі на ўсходзе Украіны, што вы адчуваеце?**

Віктар Юшчанка: – Сёння блізу нас жыве сіла, я не скажу, што яна квітнее, гэта сіла разбурэння, сіла сярэднявечча, сіла, з якой ніводнаму народу Еўропы не па шляху. Гэта сучасная расійская палітыка. І я дзясяткі разоў на канферэнцыях спрабую данесці адну рэч: не называйце гэта ўкраінскім пытаннем. Не называйце тое, што адбываецца ў Азербайджане, у Нагорным Карабаху, азербайджанскім пытаннем. Не называйце тое, што адбываецца ў Паўднёвай Асеціі, Абхазіі, грузінскім пытаннем, ці ў Прыднястроўі – малдаўскім пытаннем. Гэта расійскае пытанне. Гэта цэлы ланцуг дэстабілізацый ва Усходняй Еўропе. Дзесяць гадоў таму была заснавана палітыка еўрасуседства, адной з мэт якой было ўрэгуляванне ва ўсіх халодных і гарачых кропках, якія ўзнікаюць па перыметры ў Еўропе. На ўсходзе Еўропы тады былі два замарожаныя канфлікты – Нагорны Карабах і Прыднястроўе. Прайшло 10 гадоў палітыкі суседства. Сёння на ўсходзе Еўропы – шэсць канфліктаў. Мы не маглі падумаць дзесяць гадоў таму, што Усходняя Еўропа будзе поясам дэстабілізацыі. А сёння мы сведкі таго, што Расія – удзельнік, дэтанатар кожнага канфлікту, пачынаючы ад Нагорнага Карабаха, заканчваючы Прыднястроўем, Крымам, Данбасам ці Паўднёвай Асеціяй, Абхазіяй. Тыя пакуты, якія адчувае сёння Украіна, вядома, гэта вялікая нацыянальная рана. Але мне вельмі-вельмі хацелася б, каб гэты курсіў у Еўропе і свеце пачалі чытаць як канфлікт і праблему геапалітычную. І таму ключы да вырашэння гэтага пояса нестабільнасці, гэтых шасці канфліктаў, з якіх, па сутнасці, два – гэта гарачыя канфлікты ў Еўропе, патрабуюць геапалітычнага кантэксту, інструментарыя і механізма яго вырашэння. Таму я вельмі раіў бы не задаваць пытанне "Па кім звоніць звон?", асабліва ў Еўропе. Па нас. Гэта выклік для нас. І дэвіз, што дыпламатыя не мае альтэрнатывы... На жаль, мае. Безвыніковыя ўсе дыпламатычныя ініцыятывы, якія да сённяшняга дня прымаліся па любым з названых канфліктаў, у тым ліку і па канфлікце на ўсходзе Украіны і ў Крыме.

– А што вы як трэці прэзідэнт Украіны, як украінец можаце зараз зрабіць, у чым вы бачыце сваю місію?

– Сваю місію я, як і многія неабыякавыя людзі, бачу ў тым, каб падставіць сваё плячо, прапанаваць свой вопыт у вырашэнні гэтага канфлікту. У мяне ёсць погляд, які я даношу сваім калегам, палітыкам на Захадзе, выступаючы рэгулярна на дзясятках канферэнцый, пра тое, у чым сутнасць працэсаў, якія адбываюцца ва Украіне... І вайна – гэта сёння для палітыкаў Украіны і палітыкаў Еўропы ключавая фраза, з якой трэба пачынаць парадак дня...

– Удзельнік праекта Свабоды "Расія і я" – першы прэзідэнт Латвіі пасля аднаўлення незалежнасці Гунтыс Улманіс у інтэрв'ю ў Рызе сказаў, я працытую: "Не ясна, чаму заходні свет не прадбачыў сітуацыі Крыма. Для мяне гэта як для прэзідэнта і як для палітыка было трошкі дзіўна: як жа так, ніхто ў свеце гэта не прадчуваў, не бачыў, нават не прадбачыў? Аказваецца, заходні свет зусім не адчуваў, пра што думае Расія". Калі казаць не пра заходні свет, а пра Украіну, ці прадчувалі вы акупацыю Крыма і тое, што цяпер адбываецца на ўсходзе Украіны?

– 350 гадоў з дня ўтварэння Масковіі, Маскоўскай дзяржавы ў нас не было ва Украіне ніводнага года спакойнага жыцця. Мы заўсёды жылі ў атмасферы расійскай агрэсіі. Яна, праўда, розная была. Ці яна 172 разы тычылася нашай мовы, на якой забаранялі нам размаўляць, спяваць песні, весці літургію і гэтак далей. Ці яна тычылася нашай кнігі, фільма, бібліятэкі, тэатра, тэлебачання і гэтак далей. Ці гэта тычылася непасрэднай акупацыі. Мы страцілі за апошнія 100 гадоў вельмі шмат тэрыторыі, асабліва ў зоне, памежнай з Расіяй. Гэта былі 30-я гады мінулага стагоддзя. Вядома, палітыкі чыталі малаком напісаную паміж радкоў пастаянную пагрозу з боку Расіі. І мая палітыка, у тым ліку і ў Крыме, была ў тым, каб як мага глыбей і хутчэй інтэграваць кожны край украінскай зямлі ў суцэльнае ўтварэнне, якое называецца Украінская нацыя. 350 гадоў мы не мелі сваёй дзяржаўнасці. І апошнія 24 гады новай гісторыі нам, украінцам, даводзіцца жыць у адной сям'і на ўсходзе, на поўначы, на поўдні, на захадзе. Вядома, мы ў чымсьці розныя. Але мы ніколі не былі ў супярэчнасці. У нас няма падставы наогул брацца за зброю, адзін з адным ваяваць, даказваючы нейкі пастулат, які не ўспрымаецца той ці іншай часткай Украіны. Украінцы – вельмі талерантная нацыя. Мы ўсмоктваем шмат культур. У нас ніколі не было грамадзянскай вайны. І зараз яе няма. Я прадчуваў, што толькі палітыка нацыянальнага адраджэння, палітыка нацыянальнага станаўлення з'яўляецца найлепшым адказам агрэсіі Пуціна, таму што суцэльная нацыя непераможная. Пуцін зараз ходзіць там, дзе расійская мова, расійская царква, расійская газета, расійскае тэлебачанне, расійскі канал. Ён думае, што ён дома. Таму, калі мы гаворым, што гэта, з аднаго боку, крызіс ідэнтычнасці, гэта праўда. Але я хацэў бы і іншае сказаць: дайце нам адно пакаленне – і вы ўбачыце, што мы знойдзем агульную мову, мы знойдзем паразуменне. Прадчуванне ў мяне заўсёды было, што адзіная нагода, якую можа выкарыстоўваць Пуцін для свайго паходу, – гэта слабая ўнутраная інтэграцыя. Пуцін на палякаў не пойдзе. Пуцін на літоўцаў не пойдзе. Пуцін не пойдзе нават на балгараў, нават на румынаў, на венграў, таму што ў гэтых грамадствах даўно сфарміравана ўласная суцэльная палітычная нацыя.

Гэта палітыка палітычнага рэваншу для Пуціна, асабліва пасля 1990-х гадоў, калі, як расійцы лічаць, была прыніжана вялікая краіна Савецкі Саюз, што іх нацыянальнае эга было апушчана да плінтуса, што рэванш быццам бы "Крым наш", быццам бы Данбас, хай і не наш, але нармальна не жыве, – гэта ўжо як лячэнне ад расійскага страчанага самалюбства. Гэта адзін бок ацэнкі, але больш сінтэтычны адказ, вядома, крыецца не ва ўкраіна-расійскіх адносінах. Пуцін, натуральна, бачыць сваю місію ў фарміраванні аднаго з геапалітычных цэнтраў палітыкі свету. Ён так бачыць веліч Расіі. Гэта праграма фіяска. Гэта план неадэкватнага чалавека. Але тое, што ён бразгае зброяй кожны дзень, што кожны тыдзень кудысьці падаюць самалёты, кудысьці не туды ляцяць тарпедныя ракеты, – гэта ўсё паказвае, што гэта паскудная палітыка. Яна бесперспектыўная. Але праўда і ў іншым: яна нікому не дасць спакойна жыць ані ў Еўропе, ані ў свеце. Трэба пастаянна памятаць, што Пуцін баіцца дзвюх рэчаў: рэакцыі ўласнага народа, якім ён кіруе, як атарай авечак, і рэакцыі міжнароднай супольнасці. Я думаю, што другая частка гэтай формулы ўрэшце нас усіх у Еўропе і ў свеце ў адносінах да расійскай праблемы зробіць самадастатковымі і моцнымі.

– У працяг тэмы крызісу ідэнтычнасці, пра які вы зараз казалі. Вы калісьці называлі Крым і ўсходнюю частку Украіны менш украінскімі, вы і цяпер пра гэта гаворыце. Некаторыя аналітыкі выказваюць такое меркаванне, што, магчыма, калі Украіна пазбавіцца гэтых тэрыторый, то яна будзе больш адзінай, і ёй будзе прасцей пачаць інтэграцыю з Еўрасаюзам, чым маючы гэтыя тэрыторыі. Для вас як для трэцяга прэзідэнта Украіны гэта, безумоўна, непрымальны варыянт, але ўсё ж як бы вы глядзелі на такі варыянт развіцця падзей?

– Значыць, так можна падысці да дзясяткаў ваенных канфліктаў, якія ёсць у свеце. Калі мы губляем прынцыпы, мы церпім паразу. Як цяжка пасля Другой сусветнай вайны было фарміраваць нейкія прынцыпы адносін, баючыся, каб мы не паўтарылі тое, што двойчы паўтаралі ў мінулым стагоддзі. І гэтыя мукі прывялі нас да таго, што ў нас сфарміраваны кодэкс бяспекі, які кажа пра тое, што для таго, каб мы далей не варажылі, у каго што адрэзаць, давайце створым некалькі фундаментальных прынцыпаў. І першы з іх – гэта цэласнасць і непадзельнасць нацыянальных тэрыторый. Таму што калі мы заходзім у гэтую рэвізію, то дзясяткі правоў з'яўляюцца. Мы размываем прынцып, і гэта рана ці позна нас прывядзе да супрацьстаяння, і не толькі ў Еўропе. Праўда ў вашай пастаноўцы пытання, вядома, у тым, што мы атрымліваем, па сутнасці, страчаны рэгіён у арбіту ўкраінскай палітыкі, украінскіх фінансаў, вельмі складаных сацыяльных адносін. Але гэта ўсё ж наша зямля. І я нікому не раіў бы наогул дапускаць думку, што па Крыме будзе шпацыраваць Пуцін. Або па Данбасе. Гэтага ніколі не будзе. Але, магчыма, мы будзем несці плату шмат гадоў. Вядома, задума Пуціна – пакінуць крывацечную рану на многія гады. Гэта ўжо палова задачы... Гэта ўжо складана само па сабе – бачыць сотні разбітых сёл, знішчаную інфраструктуру... А як пакутуюць людзі!.. Да мяне ўчора дадому прыехала адна жанчына... Плача. Яе дом, яе хата разбурана, яна не ведае, да каго звярнуцца.

– І яна да вас прыйшла?

– Прыйшла да мяне. На шчасце, у мяне была мая пенсія ў партфелі, і я яе перадаў. Цяжкія адказы, цяжкія выпрабаванні. Але я катэгарычна хачу заявіць: пры ўсім гэтым Украіна урэшце не страціць ніводнага квадратнага метра. Мы сёння атрымліваем, можа быць, тыя ўрокі, якія ніколі не праходзяць завочна або на вячэрнім факультэце, – яны толькі стацыянарныя. Гэта нацыянальная кансалідацыя. Гэта ўнутраная інтэграцыя, якой, як я ўжо казаў, у некаторых сэнсах нам не хапала. Мы пачынаем адчуваць, што мы сапраўды нацыя, што мы супольнасць. Незалежна ад таго, на якой мове вы гаворыце, у якую вы царкву хадзіце – у маскоўскую або ў кіеўскую, вы пачынаеце быць грамадзянінам Украіны. І гэта, можа быць, галоўны вынік таго, што змяняецца нацыя.

– Спадар прэзідэнт, вы кажаце пра 350 гадоў агрэсіўнай расійскай палітыкі ў адносінах да Украіны. А існуе ваша Расія? Ці ёсць Расія, якую вы можаце назваць сваёй? Ці можаце назваць тры прозвішчы расійскіх палітыкаў, якія ўвасабляюць вашу Расію?

– Гэта Расія Касьянава. З ім мне давялося ў якасці прэм'ера прайсці, можа быць, самы складаны перыяд ва ўкраіна-расійскіх энергетычных адносінах... З Мішам нам удалося паставіць кропку хаця б на бліжэйшыя 5–8 гадоў, і мне прыемна ўспамінаць гэты перыяд. Мне вельмі прыемна здзівіў Леў Лешчанка, апошнія яго заявы пра расійскую палітыку ў адносінах да Украіны. Расія Ахеджакавай, Расія Нямцова, Расія Гайдара. Гэта сябры, мне такая Расія зразумелая, мне яна падабаецца. Мне падабаецца Расія Басілашвілі... Ёсць разумныя людзі, але вельмі шмат дурняў, прычым яны сустракаюцца на кожным кроку. На жаль, Расія большасці мне не падабаецца.

– Які быў найскладаны, найдрэнны дзень падчас вашага прэзідэнцтва ў адносінах з Расіяй?

– Я думаю, што гэта перыяд ужо 2008 года. Да 2008 года мы з прэзідэнтам Расіі прайшлі такую вялікую дарогу, каб выбудаваць нашы адносіны адэкватна нацыянальным інтарэсам. У нас вельмі складаныя размовы былі ў 2005 годзе, не з майго боку. Я разумею, што Пуцін хацеў іншага прэзідэнта, што я не той, з кім яму камфортна. Я не той, які будзе падтрымліваць тую палітыку, якая для яго была відавочнай. Гэта была, хутчэй, складанасць псіхалагічная. Калі ён тройчы віншаваў Януковіча з выйгранымі выбарамі, а яны аказаліся прайгранымі. Я разумею, што за мэй спінай ідзе іншае дыпламатычнае жыццё, раскошная пятая калона – гэта цэлыя палітычныя анклавы, у тым ліку і сярод дэмакратычных сіл. Але я лічу, што мой час гістарычны. Калі б у 2005 годзе не перамагла мая палітычная сіла, не перамагла рэвалюцыя, я думаю, сёння можна было б казаць аб наварасійскай губерні, аб маларасійскай губерні, якой магла быць Украіна. Я прынёс іншую палітыку – супрацьлеглую. І не проста прынёс, а яна стала ўжо безадкатнай. Аб нацыянальным станаўленні, аб сваёй нацыі, аб сваёй мове, аб сваім нацыянальным бачанні больш ніколі не казалі, чым у 2005–2010 гадах. Мы адчулі, што мы нацыя, што мы можам быць больш кансалідаванымі. Таму нам Пуцін не страшны. Нам не страшная расійская палітыка. Чым больш мы кансалідаваны, тым менш прыходзіцца Пуціну марыць пра агрэсію. І я думаю, што я шмат зрабіў у гэтым плане. Я думаю, што я прынёс у палітыку не проста павагу, але і разуменне місіі свабоднай прэсы, вольнага журналіста ў нашым грамадстве. Я глыбока пераканаты па гэты дзень, што ва Украіне дэфіцыт дзвюх рэчаў – нацыянальнай самасвядомасці, якую трэба яшчэ фарміраваць (фарміраванне ідзе нядрэннымі тэмпамі, але мне хацелася б большага), і другое – я хацеў бы бачыць больш значным дэмакратычны патэнцыял нашага грамадства... Вельмі важна, каб быў вольны чалавек. Раб не цікавы, слуга не прадуктыўны. Ён не можа выкарыстоўваць той патэнцыял, які магчымы пры адзінстве нацыі і яе дэмакратызацыі. Таму ніводная рэжымная краіна не дала добрых вынікаў ні ў чым: ні ў эканоміцы, ні ў сацыяльных стандартах, ні ў чым – яна не цікавая. Не дала высокіх стандартаў і краіна, якая не разабралася ў нацыянальных пытаннях...

– Спадар прэзідэнт, давайце вернемся ў часы вашага прэзідэнцтва. Якраз у гэтыя дні, калі мы з вамі праводзім інтэрв'ю, з'явілася інфармацыя аб тым, што Жэрару Дэпардзьё забаронены ўезд ва Украіну на пяць гадоў. Ён калісьці прыязджаў ва Украіну, сустракаўся з вамі, нават казаў, што вы сябры, вышываўку апранаў... А як цяпер вы ацэньваеце антыўкраінскія заявы Дэпардзьё? Як гэта ўсё суадносіцца з тым, што было раней?

– Мне вельмі балюча пра гэта казаць, шчыра вам скажу. Я не тое што не разумею, што робіць Жэрар апошнія некалькі гадоў... Я быў глыбока пераканаты, што ў тых адносінах, якія былі ў мяне з ім, у маёй сям'і, гэты чалавек правільна класіфікаваў, хто такі Пуцін, прычым гэта ён казаў дзясяткі разоў. З этычных матываў я не буду цытаваць ягоныя словы, таму што вы іх запікаеце ў эфіры. І я лічу, што гэта былі яго перакананні. Я сёння не магу ўявіць сілу іншых матываў, якія прымусілі чалавека ў гадах так памыляцца. Я думаю, што ён прынёс прыніжэнне сваёй нацыі тым, што ён зрабіў апошнія два гады ў сваёй прарасійскай ідэнтыфікацыі.

– У першыя гады прэзідэнцтва вы практычна не сустракаліся з прэзідэнтам Беларусі Аляксандрам Лукашэнкам, толькі на самітах, у пазнейшыя гады гэтыя двухбаковыя сустрэчы адбываліся. Вы былі прадстаўніком дэмакратычных перамен, а ён на той момант быў апошнім дыктатарам у Еўропе. Цяпер ён ужо не апошні дыктатар у Еўропе. Як вы лічыце, ці можна даваць Аляксандру Лукашэнку як гаспадару пляцоўкі для мірных перамоў, як прэзідэнту краіны, у якой знаходзяцца расійскія вайсковыя базы?

– Я скажу словы, з якімі, можа, вы не пагодзіцеся. У адносінах да Беларусі Еўропа зрабіла вялікую памылку, якую яна вельмі шмат разоў паўтарала і ў дачыненні да Украіны. Але цяпер гаворка ідзе пра Беларусь. Я ведаю, што мала хто чытае прэзідэнцкую пошту. Гэтым я хацэў сказаць, што я вельмі шмат ведаю пра нюансы адносін прэзідэнта Беларусі і прэзідэнтаў іншых дзяржаў, пра якія мы зараз гаворым. Я ведаю, што былі моманты, якія можна было б выкарыстоўваць для таго, каб мы сёння палітычную карту Еўропы бачылі іншай, больш аптымістычнай, каб кола дзяржаў – сяброў Еўропы было шырэйшае. Мне здаецца, заўсёды Еўропе не хапала ўдалай палітыкі пашырэння...

– Вы пачалі пра прэзідэнцкую пошту. Дайце яшчэ крыху больш фактаў.

– Па многіх прычынах я не магу сказаць тое, што мне хацелася б сказаць. У нас добрыя прэзідэнцкія адносіны былі практычна паміж усімі кіраўнікамі дзяржаў СНД. Я быў скептыкам СНД і катэгарычна застаюся ім сёння. СНД – не тое ўтварэнне, якое павінна вызначаць будучыню нацый, якія вызваліліся ў апошнія 20–30 гадоў, выйшлі на дарогу нацыянальнага развіцця. Гэта не той напрамак, на жаль. Яно магло быць тым пры ўмове, калі б мы ў Расіі бачылі палітыку найперш дэмакраты. Расія мела адзін шанец падтрымліваць важныя, дзейсныя адносіны з суседнімі краінамі, калі б яна ўспрыняла палітыку, якую пачаў Барыс Мікалаевіч Ельцын, палітыку дэмакратызацыі. На жаль, яна на тым і скончылася.

Што да Беларусі... Я ведаю, сцвярджаю, што было шмат эпізодаў, калі пры прадуманай, можа, шматкрокавай еўрапейскай палітыцы мы маглі б бачыць Беларусь не ў той арбіце, у якой яна сёння. Але акадэмічнае разуменне фарміравання палітычных адносін, я думаю, перашкодзіла наладзіць дыялог, знайсці дзясяткі прычын, вядома, сур'ёзных, але ў пэўных абставінах не ключавых, для таго, каб мець у гэтай частцы Еўропы тую палітыку, якая ўсім нам патрэбна.

– Віктар Андрэевіч, пасля серыі палітычных забойстваў у Расіі, пасля таго, што адбылося па-за межамі Расіі з Беразоўскім, з Літвіненкам, як вы глядзіце на прычыны вашага атручвання перад Аранжавай рэвалюцыяй? Чаму да гэтага часу не завершана расследаванне?

– Гэта адзін і той жа шэраг матываў. Вядома, гэта палітычныя забойствы, палітычная матывацыя. Украіна павінна была быць з другой палітыкай, таму Украіне патрэбны быў палітык, які Украіну нікуды не вёў бы. Украіне патрэбны быў палітык, які б заграз у карупцыі, заграз у нейкіх сямейных, філіяльных схемах, які не думаў бы па-мадэрнісцку, не ўзнімаў бы нацыянальныя пытанні, не праводзіў бы эканамічныя пераўтварэнні. Пры іншых абставінах, калі б Украінай кіравала марыянетка Крамля, думаю (можа быць, гэта крайняе меркаванне), што мы маглі б страціць Украіну на многія і многія гады. Гульня, якую вяла і вядзе Расія, для яе заўсёды была вартая таго. Расправіцца з палітыкам, замовіць забойства, атруціць...

– Віктар Андрэевіч, вы казалі пра Пуціна, які баіцца дзвюх рэчаў: свайго народа і міжнароднай рэакцыі. А ці баяліся вы Расіі калі-небудзь?

– Не.

– Ніколі?

– Ніколі. Асцерагацца – асцерагаўся. І гэта не асабістыя меркаванні. Трэба мець на ўвазе, што калі думаеш аб нацыянальных інтарэсах Украіны, то пэўная іх частка рэалізуецца ў Расіі. Можа, эканамічная частка, частка інтарэсаў бяспекі. Калі ты нацыянальныя пытанні ставіш вышэй за ўсё, у цябе павінны быць пэўныя дачыненні. Я не класіфікую іх углыбіню, але, калі ты хочаш рэалізаваць украінскі інтарэс, не жыві ўласнымі эмоцыямі, уласнымі стратамі, уласным здароўем, бояззю якой-небудзь і гэтак далей. Гэта сапраўды другараднае... Я не падлашчваўся пад Расію. Мяне традыцыйна лічылі мазепаўцам, пятлюраўцам, бандэраўцам, на выбарах мяне паказвалі ў эсэсаўскай форме... Я нармальны чалавек. Але Расіі і расійцам патрэбны гэты вобраз. Таму што тая прапаганда, якой абсыпаны розумы расійцаў, сфарміравала з іх калектыўнага Пуціна. Гэта іх віна – тое, што сёння адбываецца на ўсходзе Украіны. Гэта не толькі віна Пуціна...

– Вы расказвалі пра жанчыну з усходу Украіны, якая страціла свой дом, прыйшла да вас, і вы аддалі ёй сваю пенсію. Калі я гутарыла з прэзідэнтам Леанідам Краўчуком, то ён казаў, што ў яго няма прэзідэнцкай пенсіі, ён атрымлівае пенсію як дэпутат. А якую пенсію атрымлівае прэзідэнт Юшчанка?

– Я разумею ўсё, што адбываецца. Якія могуць быць прэтэнзіі да дзяржавы, калі нам дрэнна, цяжка? Нават ніяк не каментую тое, што я атрымліваю менш за трыста долараў...

– Гэта дэпутацкая пенсія?

– Я думаю, так.

– Што вы маеце ад дзяржавы як былы прэзідэнт?

– Я выкарыстоўваю свае машыны. Мне даюць, здаецца, 5 літраў бензіну на дзень. Ёсць дзяржаўная ахова, якую я прытуліў у сваім доме, на прыватныя, так бы мовіць, выдаткі. Ёсць сістэма медыцынскага абслугоўвання, я магу пад'ехаць да дзяржаўнага ўрача, і ён нешта можа зрабіць, калі гэта ў яго сілах. Але гэтых сіл вельмі мала. Я не знайшоў магчымасці вылечыць ва Украіне наступствы атручвання, і таму я гэтымі паслугамі ўвогуле асоба не карыстаюся.

– А чым вы цяпер займаецеся? Раскажыце, чым жыве трэці прэзідэнт Украіны цяпер.

– Былыя прэзідэнты – але яны не былыя, яны сапраўдныя: і Кучма, і Краўчук, і Юшчанка – мы знаходзімся ў вельмі цесным палітычным дыялогу. Не скажу, што кожны дзень, але штотыдзень дакладна. І я лічу, што гэты саюз трох прэзідэнтаў можа шмат зрабіць для таго, каб мы ва Украіне зразумелі, у якой мы сітуацыі і што нам трэба рабіць... Прэзідэнты пакідаюць вялікі след у жыцці грамадства. Вельмі важна разумець, што ён хацеў, з чым прыйшоў. Яго падтрымалі мільёны, дзясяткі мільёнаў людзей, і ён аргументаваў, даказваў, чаму нацыя і дзяржава павінны ісці гэтай дарогай. Што атрымалася з гэтага? Што не атрымалася? Гэта не заўсёды, і я сказаў бы – далёка не заўсёды, віна прэзідэнта. Я нават сказаў бы, наадварот. Але пра гэта гаварыць з грамадствам неяк не прынята. Я лічу, што заявіў новую палітыку ўкраінскай нацыі, украінскага грамадства, якая не будзе мець альтэрнатывы бліжэйшыя многія гады. Маю палітыку паўтараць, можа быць, з меншым поспехам, можа быць, у чымсьці з большым поспехам. Гэта рух, гэта нармальна... Я хацэў бы рэалізаваць шэраг праектаў. Адзін праект пачынаецца – з маёй бібліятэкай, якую я хачэў бы зрабіць публічнай, даступнай... У мяне ёсць прэзідэнцкі архіў, які мне хацелася б таксама публічна перадаць. Я хацэў бы яшчэ і яшчэ раз нагадаць, што ключавая наша праблема ў станаўленні нацыі – слабая нацыянальная самасвядомасць у многіх людзей, можа быць, у мільёнаў. Быць грамадзянінам – для гэтага не ўказ прэзідэнта патрэбны. Свабода пачынаецца з цябе. Калі ісці ў хрэстаматыю, то кожная нацыя пачынала з мовы. Мова – гэта аснова дзяржаўнасці. Пуцін казаў, што расійская – дзяржаваўтваральная мова. І ён мае рацыю. Дзе заканчваецца расійская мова, там заканчваецца Расія. Гэта другое павучанне Пуціна. І таму ён на Украіне не спыніцца. Так, мова – гэта сутнасць нацыянальна. Калі вы страціць мову, вы страціці, можна сказаць, усё. У нас гэтая тэма вельмі складаная. Я эканаміст. Я кіраваў не толькі найбуйнейшым украінскім камерцыйным банкам, Нацыянальным банкам. Я фарміраваў эканамічную, манетарную, фінансавую палітыку гэтай краіны, і я хачу сказаць, што гэта другаснае. Калі вы не прапануеце палітыку нацыянальнага паразумення, нацыянальнага дыялогу, нацыянальнага адзінства, з вамі ніхто не будзе размаўляць аб інвестыцыях, з вамі ніхто не будзе казаць аб нейкіх эканамічных прапановах... Вы – неплацежаздольны суб'ект. Таму мы кажам найперш пра культуру, якая фарміруе нацыю.

Мая ідэя такая. Чаму б мне не ўзяцца за фарміраванне гуманітарнага пакета для ўкраінскай нацыі, дзе былі бы архіў прэзідэнта, бібліятэка прэзідэнта, музей, праз якія ён хоча сказаць нешта найважнейшае для сваёй нацыі? Я паставіў перад сабой такую задачу. Я будую зараз хату-мару для Тараса Рыгоравіча Шаўчэнкі, які 150 гадоў таму задумаў ва Украіне пабудаваць сабе хату, каб там жыла яго сям'я. У яго гэта не атрымалася. Я падумаў: а што, калі зрабіць такі падарунак Тарасу Рыгоравічу на яго 200-годдзе, каб у яго з'явілася хата? Паводле яго чарцяжоў, з тых жа матэрыялаў, з той жа планіроўкай, якую прадугледзеў Тарас Рыгоравіч, – з усім, што можа быць блізка для нашага вялікага Кабзара. Каб там былі рэчы, з якімі ён жыў, каб там быў той свет, які ён жадаў Украіне. Гэта вялікія клопаты, але я старанна займаюся гэтай працай.

– У вас шмат калег – прэзідэнтаў-доўгажыхароў, якія, як Аляксандр Лукашэнка, больш за 20 гадоў знаходзяцца ва ўладзе. Праводзяць рэферэндумы, мяняюць Канстытуцыя, у многіх постсавецкіх краінах можна балатавацца на пасаду прэзідэнта неабмежаваную колькасць разоў. Што б вы маглі параіць тым прэзідэнтам, якія не хочуць сыходзіць? Чаму не страшна быць былым прэзідэнтам?

– Вельмі важна даць нацыі іншы выбар. Гэта трансфармацыя, гэта змена. Паглядзіце на прыроду. Паміраюць усё тое, што не змяняецца. Гэта натуральна. Не ў тым плане, што прэзідэнты дурнеюць або ў іх не хапае інтэлектуальнага рэсурсу. Проста ёсць іншыя погляды на сітуацыю, у якой аказваецца кожная нацыя. Спрабаваць перамены заўсёды добра. Мець магчымасць перамен – гэта яшчэ больш важна. Таму мне вельмі шкада людзей, якія абагаўляюць уладу. Я думаю, што яны няшчасныя, таму што яны ўскладняюць сваё жыццё. Яны прыводзяць народы да інертнасці, кансервацыі. У рэшце рэшт за гэты перыяд, за рэжым даводзіцца плаціць грамадству, грамадзянам гэтай краіны. Я разумею, што мы вельмі розныя. Адны нацыі лічаць пераемнасць, асабліва сямейную пераемнасць, у палітыцы гарантыяй нейкай стабільнасці, і ёсць такія шляхі праўлення, не самы папулярны ў свеце, не самы дэмакратычны. Я маю сваё меркаванне. Я ўпэўнены, што трансфармацыя – гэта заўсёды правільна.

– Скажыце, калі ласка, а як вы бачыце адносіны Украіны і Злучаных Штатаў Амерыкі?

– Больш якаснымі, чым яны сёння ёсць. У 1994 годзе, калі палітыка халоднай вайны падыходзіла да свайго фіналу, Украіна добраахвотна ў аднабаковым парадку адмовілася ад ядзернай зброі, ад прыблізна 1300 ракет. Як правіла, стратэгічных ракет. Прэзідэнт Краўчук і прэзідэнт Кучма ад імя Украіны тады вялі перамовы з ЗША і Расіяй. Урэшце мы перадалі ядзерны арсенал, дарэчы, гэты арсенал быў большы, чым ядзерны арсенал Брытаніі, Францыі і Кітая разам узятых. Калі мы гаворым пра ядзерныя ўзбраенні, то дзве трэці ракетаносьбітаў для ядзернай зброі выраблялa Украіна на прадпрыемстве, на якім сёння выпускаюць ракеты для запуску касмічных апаратаў у Днепрапятроўску. Мы атрымалі тады дакумент, які гарантуе нашу тэрытарыяльную цэласнасць, – Будапешцкі мемарандум. 5–6 важных пунктаў там ёсць. Гэта нескладаны дакумент, і я яго чытаў дзясяткі разоў. Сёння Украіна страціла суверэнітэт і тэрытарыяльную цэласнасць. Вось у мяне ўзнікае пытанне: а дзе нашы гаранты? Дзе Злучаныя Штаты? Дзе Брытанія? Дзе Францыя? Дзе Кітай? Гэта пяцёрка краін, на якіх ляжыць, па сутнасці, адказнасць за бяспеку Зямлі. Яны падпісалі дакумент. У нас да іх быў поўны давер, таму што гэты дакумент важыць больш, чым цэлыя зброевыя арсеналы. Я не разумею, чаму сёння Злучаных Штатаў няма ні ў адным фармаце перамоў. Вядома, што еўрапейскай кансалідацыі недастаткова для таго, каб Пуцін сябе паводзіў як адказная краіна. Гэта ўсім зразумела. Калі мы гаворым пра палітыку бяспекі, то Еўропа не самадастатковая. І таму адсутнасць нашых партнёраў у фармаце перамоў па сітуацыі на ўсходзе Еўропы, шчыра кажучы, мяне напружвае. І я не бачу матыву для такіх паводзін. Ёсць дзясяткі спосабаў, як агрэсара пасадзіць за стол.

Мы вяртаемся да той думкі, што Пуцін асцерагаецца міжнароднай рэакцыі. Нам трэба кансалідаваць міжнародныя паводзіны, выйсці на план дзеяння не ў адносінах да Украіны, а ў адносінах да таго, што адбываецца на ўсходзе Еўропы. Гэта пагроза ўсім. Без Злучаных Штатаў, вядома, такі план ніхто не падпіша. І таму мы сёння вядзём перамовы з Захарчанкам. Хто такі Захарчанка? Тлумачу: гэта электрык 6-га разраду. Кропка. Далей за ім нічога няма. Я больш скажу: Захарчанка – не крыніца агрэсіі, Захарчанка – не крыніца вайны. У яго няма "градаў", "ураганаў", "смерчаў", у яго няма АК-47, у яго нічога няма, можа, акрамя адвёрткі. У горшым выпадку гэта транспарт агрэсіі, і не болей. Таму давайце вызначымся, па кім будзем біць – па аглоблі або па коні. Вось мы цяпер з Еўропай разам лупасім па аглоблі. І паўтараем слова "мір". Мне здаецца, што мы чагосьці не разумеем у гэтых прычынна-выніковых палітычных адносінах. Злучаныя Штаты – стратэгічны партнёр, ключавы гарант нашай тэрытарыяльнай цэласнасці. Калі я гэтыя словы кажу, я маю на ўвазе далёка не толькі мілітарны падтэкст гэтага пытання.

Трэба разумець, што тая праблема, якая ёсць на ўсходзе Еўропы, гэта тая праблема, якая не вырашаецца толькі дыпламатычным шляхам. Пры такой дыпламатыі, як сёння, Пуцін будзе фарміраваць і рэалізоўваць сваю палітыку яшчэ многія гады так, як ён робіць сёння. Дыпламатыя добрая перад вайной, калі няма вайны.

(Заканчэнне на 5-й стар.)

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСА

Вопыт вясёлы для аўташколы

У Беларусі на 12 працэнтаў знізілася колькасць дарожна-транспартных здарэнняў з удзелам п'яных кіроўцаў. На сваім сайце адна з газет правяла апытанне "З чым гэта звязана?". Значная колькасць чытачоў дала такі адказ: "П'яныя кіроўцы навучыліся ездзіць па правілах".

Колісь бачыла дарога
Многа п'яных за рулём,
Хоць ДАІ карала строга –
Канфіскацыяй, рублём.
І зусім, бадай, не кара
Напужала п'яных так,
Што ДАІ спыняе зараз
Трохі меней выпівак.
Кажуць, з іншае прычыны
Ноччу, вечарам і днём
Рэдка збочваюць машыны,
Хоць і п'яныя за стырном.

А палепшыліся справы
З-за таго, што з блізкіх пор
Парушаць не хоча правіл
"І пад мухаю" шафёр.
Ды было б і лепей нават,
Не ляцелі б над радном,
Каб кіроўцы гэткі навык
Набывалі з першых дзён.
Роўна ездзілі б на колах,
Не вілялі б нас аўто,
Каб у нашых аўташколах
Налівалі грам па сто...

Прадасца шлем – і менш праблем

Хакейная клюшка з аўтографам прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі была прададзена на аўкцыёне амаль за 3600 долараў.

Аўтографы вядомых "зорак"
Не сустрэць мешы-амаль любы.
А іншы проста звернеш гары –
Здабыць яшчэ і гэч абы.
Адны былі б блізкімі рады
Мець аўтограф спевака,
А хтосьці зброю "эстрады"
Майстроў футбола і хакея,
А хтось збірае "зорак" –
Спартыўных выбітных
майстроў.
Калі ж спартсмен усім вялікі –
Запласіць грошай будзь здароў!
Дык і няма чаго дзівіцца,
Што ўспрыме хто-ніхто за цуд,
Як будзе на яго паліцы
Хакейны Бацькаў атрыбут.
Сябе ён пачуваць вельмі шчасна!

Калі прыходзіў аўкцыён,
Дык клюшку,
што пазначыў Бацька,
Купілі не за наш мільён,
А аж за тысячу даляраў!
Тут нават і гадаць не трэ:
Пра гэткі куш, бадай, не марыў
"Ракета руская" Бурэ.
І нават клюшка Грэцкі колісь
Пайшла б не па такой цане.
Таму цікавая даволі
Ідэя выспела ў мяне:
Бадай, з бюджэтам
мецьме сёння
Урад наш трохі менш праблем,
Як на чарговым аўкцыёне
Ён прадасць
і Бацькаў шлем.

Дзецюкі ў свае дамы перабраліся з турмы

Апошнім часам вызвалілі з калоній некалькі былых кіраўнікоў і далі ім новыя пасады, дарупылі праблемныя гаспадаркі і прадпрыемствы.

Урад апошнія часіны
Стаіць, як кажуць, на вушах,
Бо эканоміка краіны,
Напэўнасць,
трушчыць па швах.
"Усё раташаць кадры ў працы!" –
Так Сталін колісь гаварыў.
Дык скуль жа кадры
тых набрацца?
І тут прарыў, і там прарыў…
Цяпер ўладны чын рахоўна
Падаў, напружваючы глузды:
– Крыніца наших кадраў –
"зона",
Бо мы загналі іх туды.
Ад цяжкай працы сёмым потам
Пакрыліся і я, і вы,
А злыдні за калючым дротам
Хлеб паглынаюць дармавы.
У нас любы калгас дабіты
Ці недарэчна завод –
Турма-калонія нібыта,
Як пачаліць калючы дрот.
Сельсасы тыя і заводы –
Для іх і праца, і турма.
Ва ўрадзе ўсе прыйшлі да згоды:
– Другога выйсця ў нас няма…
Апошнія, як кажуць, слова
У нас гаворыць не суды…
І хто-ніхто датэрмінова
На волю выйшаў сёння, туды.
І заняпалі гаспадаркі,
Дырэктара ці старшыні,
Я гэтаму, прызнаюцца, рады,
Не сумняваюся ані:
Кіраўнікі злачынныя масці
Засукваюць потым рукавы,
Бо для таго, каб дойгта красці,
Патрэбны талент немалы.
* * *
Для ўладаў зараз выклік новы:
Трымаць даводзіцца наўме,
Што ўсе разумныя галовы
У нас знаходзяцца ў турме.

МЕРКАВАННЕ

З якога боку глядзець на праблему бежанцаў…

Хачу выказаць па праблеме бежанцаў, узнятай у допісе Алега Снова ад 19 лютага. Першая рэакцыя – трэба дапамагаць людзям. Не ад добрага жыцця пакідаюць яны свае месца жыхарства: ратуюць ад вайны і мірных, але ёсць і іншы бок, які кожнага з нас не можа не трывожыць: а ці ёсць у іх вольную дарогу, і якія, дарэчы, іх мэты – гэта трывожыць.

Прадбачу такі сцэнарый. Калі ААН "папросіць" з дапамогай МВФ і пад крэдыту прыняць бежанцаў (а наверсе толькі і чакаюць, бо дзе ўзяць грошы і як умацаваць імідж Беларусі, як "міжнароднага пасрэдніка"), тады нашы СМІ наперабой пачнуць ухваляць такое "важнае" для краіны і народа рашэнне. Знойдуцца і ў нас. Хоць рашэнне таго ж будзе вызначальным.

Магчыма, я памыляюся. Ёсць розныя меркаванні, хто-ніхто нават лічыць, што для старэючай Беларусі, ужо і проста кантрабандысцтва, – гэта ратунак. Але ці не лепш было б, каб і дзяржава стварала спрыяльныя ўмовы для бізнесу і да нас ехалі б са сваімі найноўшымі тэхналогіямі і капіталам еўрапейцы ды амерыканцы! І мы б жылі лепш, і беларускай дзяржава магла б акаваць большую дапамогу.

Другі бок гэтай праблемы. А ці будзе хто ў нас з намі пытацца накont уцекачоў? З намі хто-небудзь раіўся накont будаўніцтва атамнай станцыі? У каго з нас пыталіся, калі давалі вольную дарогу кітайцам? Дарэчы, іх масавы наплыў мяне трывожыць больш за ўсё.

Іосіф КВАЧ.

Веска Жукаўшчына Шаркоўшчынскага раёна.

ГЛАС НАРОДА

Спасибо, Александр Серафимович!

Мы, члены гаражного кооператива «Тиражная», хотим через «Народную Волю» выразить благодарность помощнику Президента Республики Беларусь, главному инспектору по г.Минску **Александру Серафимовичу Якобсону** за оказанную помощь, а именно – включение кооператива в координационный план проверки финансово-хозяйственной деятельности.

На протяжении трех лет мы обращались в различные государственные инстанции по вопросу проведения проверки кооператива, но в ответ получали отписки и совет обращаться в суд. Руководство кооператива делало все возможное по ее недопущению.

По поручению членов кооператива:

Е.С.ГУРСКИЙ,
А.П.ФЕДОСЮК,
А.Д.ВОЙТИХОВ.

ИЗ ПОЧТЫ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Бить или не бить коррупцию?!

В конце 2014 года, поддавшись призыву «партии и правительства» усилить борьбу с коррупцией, я решил внести свою лепту в это благородное дело. При этом воспользовался опытом такой юго-восточной азиатской страны, как Сингапур, находящейся на первом месте в мире по мизеру преступлений со стороны чиновников. Еще в конце прошлого столетия там с целью сокрушительного удара по коррупции был утвержден специальный государственный комитет с чрезвычайными полномочиями. Сотрудникам этого учреждения установили заоблачные оклады – чтобы даже в мыслях не было соблазниться на какую-нибудь взятку.

Я предложил: нам также нужен такой комитет с чрезвычайными полномочиями, но независимый от исполнительной власти. Этакое народное «ЧК», избираемое всенародным голосованием. То есть председателя республиканского «ЧК» следует выбирать одновременно с президентом, а руководителей областных, районных и городских «ЧК» – во время выборов депутатов Палаты представителей. А выбранные руководители будут лично подбирать себе сотрудников.

Денежное довольствие их сверху донизу – по принципу самоокупаемости и самоконтроля, то есть из средств, полученных от судебных штрафов, наложенных на разоблаченных ими коррупционеров и прочих мошенников.

Также я предлагал учредить при этом народном «ЧК» еженедельный печатный орган и распространять его по символической цене через «Белпочту» и «Союзпечать», чтобы народ мог знать своих «героев» в лицо.

Эти свои предложения в письменном виде отправил на имя А.Г.Лукашенко, но, скорее всего, мое послание не дошло до главы государства, потому что буквально через неделю я получил ответ из Администрации президента, что мое обращение направлено на реагирование в Генеральную прокуратуру РБ.

Ну, думаю, попал ты, дед, по полной: через несколько дней, на ночь глядя, заявятся к тебе граждане в штатском с наручниками – и пиши, дед, письма без обратного адреса. Хотя при чем здесь прокурор, если, как говорят, гром поросенка убил? Но, редкий случай, на этот раз я ошибся.

Дней через десять получаю коротенькое письмецо из Генпрокуратуры, в котором за подписью заместителя начальника управления по борьбе с коррупцией и организованной преступностью Д.О.Костюкевича написано: «Проект Закона Республики Беларусь «О борьбе с коррупцией» в новой редакции предусматривает общественный контроль в качестве одной из мер по борьбе с коррупцией, в том числе при участии общественных объединений». Налицо банальная отписка.

Все эти общественные организации, практически не имеющие никаких полномочий, действующие по принципу «собрались, поговорили и разошлись», представляют собой театральные декорации, не влияющие на качество спектакля и тем более на качество игры главных героев пьесы, а народ-хозяин со своей галерки немо взирает на происходящее на сцене.

Кстати, нечто подобное произошло в 1874 году в Питере, когда на премьере оперы Модеста Мусоргского «Борис Годунов» финальным аккордом под куполом «Мариинки» прозвучали сакральные слова «Народ безмолвствует», которые пронзительным эхом отзываются до сих пор под сводами театра нашей жизни.

Все вышесказанное наводит на мысль, что ни правоохранительная ветвь власти, ни тем более исполнительная не горят желанием иметь над собой какое-то народное «ЧК». А как быть с декларируемой социальной справедливостью?! Большой вопрос. Я имею в виду, что какой-нибудь «несун» рискует не только вылететь с работы, но и «загреметь под фанфары», а кто ворует миллионами – может цвести и пахнуть аки чайная роза, бесконечно. Кому нары, а кому Канары. Тем более что наш президент не так давно выдал фразу, ставшую крылатой: «Хотя мизерный уровень коррупции у нас в Беларуси – дай Бог каждому». И кому захочется становиться поперек «бацьки»?

А посему, как ни прискорбно это говорить, коррупция непобедима, как сицилийский «спрут» – Коза Ностра.

Вот интересный факт к размышлению. Во времена горбачевской «перестройки» на фасаде Борисовского горисполкома красовался лозунг «Государство для народа», который давно бесследно исчез. Напрашивается наивный вопрос: для кого осталось наше государство?! Неужели для тех, о ком идет речь?

И хотя мы в большинстве своем атеисты, но должны знать, что нас ждет *там* за грехи наши тяжкие на земле. И об этом также должны знать любители легкой наживы, коррупционеры и прочие жулики. Тяжести греха коррупционеров нетрудно себе представить, вспомнив, в какой круг ада поместил души мздоимцев гений эпохи Возрождения Данте Алигьери в своей «Божественной комедии» семь веков назад: в предпоследний, восьмой, круг преисподней. А в последний, девятый, круг ада он определил предателей и изменников Родины. То есть коррупционеры и предатели по своей греховности находятся рядом, и в любой момент любитель легкой наживы может легко и элегантно предать Отечество.

А посему сам собой напрашивается вывод: коррупция должна выжигаться каленым железом, иначе в аду может случиться переизбыток грешников, возникнет критическая масса, и произойдет Апокалипсис покруче Всемирного потопа.

Валерий НИЦКИЙ,
житель г.Борисова.

НУ І НУ!

Прыгожа называецца, ды прыкра выглядае

Міністр сацыяльнай абароны Марыяна Шчоткіна абараніла кандыдацкую дысертацыю пра партнёрства дзяржавы і недзяржаўных арганізацый у сацыяльнай сферы. Яна паведаміла пра тое, што такое партнёрства ўжо ёсць і, напрыклад, гранты ад дзяржавы атрымлівае Беларускае таварыства Чырвонага крыжа. Здавалася б, добра! Дзяржава сама не можа справіцца з праблемамі і давярае незалежным спецыялістам. Можа, яны тое-сёе зробяць лепей, дзешавей, больш якасна, больш чалавечна…

Адно мяне засмучае… Чытаю ў нашай Брэсцкай абласной газеце "Заря" навіну пра справаздачна-выбарную канферэнцыю абласной арганізацыі таго самага Беларускага таварыства Чырвонага крыжа. Як высвятляецца, старшынёй прэзідыума абраны… начальнік упраўлення аховы здароўя аблвыканкама Віктар Міхалоўскі. Дык дзе ж тут падзел дзяржаўнага і недзяржаўнага? Атрымліваецца, чыноўнікі самі сабе грошы выдзяляюць – з адной кішэні ў іншую перакладваюць. Хаця на словах усё выглядае нібыта і цывілізавана – як ва ўсім свеце.

Каму і навошта патрэбны такі падман?

В.М.Грыбоўскі.

Брэст.

Возвращаясь к напечатанному

3 ноября 2015 года в газете «Народная Воля» №86(4031) была опубликована статья под названием «Три года доказывал, что я есть и мой дом – тоже. Но все напрасно…». Автором данной статьи являлся Апостолов Олег Титович. Сведения, изложенные в данной статье в отношении Михайловского Леонида Леонидовича, носили субъективный характер автора статьи Апостолова О.Т. и не соответствуют действительности.

SOS!

Верните наше!

Каким эквивалентом можно оценить стоимость наших национальных богатств, которые по праву сильного удерживает Россия? Они бесценны!

Просматривая газеты, наткнулся на публикации почетного председателя Международной ассоциации белорусистов профессора Адама Мальдиса «Крест Евфросинии» и «Трофеи военные и мирные», и волосы встали дыбом. Господи, помилуй! Я, как и подавляющее большинство простых белорусов, и не подозревал, что на протяжении нескольких десятилетий наша великая соседка Россия удерживает и прячет в подвалах и тайниках многочисленных музеев и библиотек столько наших национальных сокровищ и реликвий!

В различные времена – после национально-освободительных восстаний Костюшко и Калиновского, в начале Первой мировой войны и с началом Великой Отечественной войны (как отмечает в своих публикациях профессор Адам Мальдис) – возами, машинами, вагонами вывозилось в Россию все самое ценное, что было в Беларуси: сотни тысяч томов раритетных книг, тысячи старинных икон, картин выдающихся художников, мраморные скульптуры, золотые и серебряные кресты, украшенные драгоценными камнями, редкие коллекции фарфора, десятки уникальных слуцких поясов (из которых ни одного не осталось в Беларуси) и другие раритеты.

Понятно было бы, если бы белорусские национальные сокровища россияне удерживали в качестве военных репараций. Но разве мы были агрессорами, бомбили, жгли города и села России, убивали русских? Разве мы совершили предательство по отношению к России? Наоборот: вся Беларусь встала живым щитом на пути сначала тевтонских, затем кайзеровских, а потом гитлеровских полчищ. Во Второй мировой войне на алтарь победы была положена жизнь каждого третьего белоруса. Знаю по своей семье: защищая Москву от гитлеровцев, сложил голову в сорок первом мой отец, а дядя погиб при штурме Кенигсберга. Но в России есть государственные деятели, которым хватает наглости называть наш народ предателем! Не по пьяной лавочке в хмельной компании, а публично, в трезвом уме, с высокой с трибуны. Всех огулом. Видимо, немало в России таких людей, если они даже спустя семьдесят лет после войны удерживают у себя то, что им не принадлежит. Чего они от нас, белорусов, хотят?

Беларусь, которая когда-то называлась Полоцким княжеством, а потом Великим Княжеством Литовским, была одним из самых просвещенных государств Европы, и у нас скопились огромные материальные и духовные ценности, огромная часть которых потом перекочевала в Московию. Когда Московия только помышляла о книгопечатании, у нас уже было много типографий. Из поместий Радзивиллов, Сапегов, Кежгайлов, Огинских и других магнатов, из монастырей, церквей и костелов Беларуси в разные времена было вывезено в Россию множество ценнейших книг и предметов искусства. Не по нашей доброй воле. Они просятся домой. Давайте же в наш цивилизованный век будем поступать цивилизованно!

В Беларуси возрождаются старинные шляхетские усадьбы, дворцово-парковые комплексы, разрабатываются все новые туристические маршруты. И эти раритеты нам нужны как воздух. Вы, россияне, держите их в подвалах, вдали от людских глаз. А мы в своих возрожденных старинных дворцах, храмах, монастырях, замках создадим из них великолепные экспозиции, чтобы, любуясь ими, наши иностранные туристы видели, какой богатой материально и духовно была наша страна. Ведь когда-то в Беларуси были не только болота, комары и лапти, что настойчиво и методично вдалбливалось в головы белорусов на протяжении многих десятилетий.

Сейчас как в Беларуси, так и в России люди повернулись к Богу. Отстраиваются, возрождаются храмы, люди отмаливают грехи, которые совершили их предки. Так покажите, что вы действительно любите Бога: верните наши сокровища, которые вам никогда не принадлежали! Зачем вам всё это? Ведь каждая вещь сохраняет ауру его хозяина и должна принадлежать ему. Доказано учеными, что даже вода имеет память, так что же говорить о таких святынях, как крест Евфросинии Полоцкой! Ничего, кроме вреда, насильственное удержание наших раритетов России принести не может.

Я, простой белорус, не понимаю: неужели может быть счастлив русский народ, по-воровски пряча чужое? Как же понять вас? Неужели только жадность до чужого добра движет вами?

Знают ли простые русские люди о вероломстве своей элиты, которая по-воровски прячет в музейных подвалах различных российских городов от белорусских комиссий по возвращению духовных, исторических и культурных ценностей наши бесценные сокровища, вывезенные в различные времена из Беларуси? За что же такая «благодарность»?

Говорят, все упирается в одну формальность: нет соглашения между Беларусью и Россией о возврате ценностей. Боже милостивый! Что может быть проще: честно верните наше, а мы – ваше (если оно у нас есть). Было бы желание.

Немало наших раритов хранится и в некоторых других странах, но о них пока что речи нет. Разговор идет о союзной России, с которой у нас особые отношения.

Как-то Россия одолжила нам три десятка слуцких поясов для показа в белорусских музеях и считает, что сделала нам великое благодеяние. Но белорусы – не холопы, чтобы собирать крохи с барского стола.

Однажды, находясь в Минске, Владимир Путин заверил, что Россия всегда в трудное время подставит плечо своему единственному в Европе союзнику. У нас нет несметных природных богатств, как у России, которые позволят без особого труда преодолеть любой финансовый кризис. Так покажите же, что ваши слова не расходятся с делом: верните наши бесценные национальные сокровища!

Владимир ШУЛЯКОВСКИЙ, писатель, лауреат литературной премии имени Василя Витки.

РЭЗАНАНС

Праз паўстагоддзя чую яго голас…

Вельмі ўдзячна "Народнай Волі" за артыкул Валерыя Мураха "Забытое имя живой легенды" пра галоўнага ўрача 1-й клінічнай бальніцы Мінска Аляксея Іванавіча Шубу. Мне давялося пазнаёміцца з гэтым чалавекам у 1967 годзе.

Я была цяжарная трэцім дзіцем. Стала адчуваць невыносны боль пры хадзьбе, цяжка было нават павярнуцца. Жылі мы тады на вуліцы Кузьмы Чорнага, недалёка ад кінатэатра "Партызан". Зразумела, што звярнуліся па медыцынскую дапамогу ў бліжэйшую да нас бальніцу – 1-ю клінічную.

Але ў прыёмным пакоі ўрач, агледзеўшы мяне і дыягнаставаўшы разыходжанне костак тазу, перанакіравала ў 6-ю бальніцу – маўляў, у 1-й няма месцаў, а "па разнарадцы" трэба звяртацца туды… Выйшлі мы с мужам разгубленыя і селі на лавачку пад будынкам: мне кожны крок даваўся цяжка, аб тым, каб зараз ехаць на вуліцу Уральскую, не магло быць і гаворкі.

Міма ішла вельмі прыгожая жанчына. Убачыўшы нас, расплылася ва ўсмешцы: "А вы тут што робіце? Няўжо падышоў ужо час нараджаць?" Муж адказвае: "Ды не. Тома кепска сябе адчувае, паставілі такі дыягназ, а класціся адправілі ў іншую бальніцу. А ў нас два маленькія дзіцяці наведваюць розныя садкі, я навучаюся на дзённым аддзяленні ў БПІ (*якраз насупраць 1-й бальніцы*) і працую на паўстаўкі. Калі Тамару пакладуць на Уральскую, я ніяк не змагу разарвацца, каб усё паспець ды яшчэ і яе наведваць".

Гэта была жонка архітэктара Іосіфа Давыдавіча Левіна (мы з мужам працавалі ў яго майстэрні) – урач 1-й клінікі. Паспагадаўшы нам, яна параіла: "А вы звярніцеся да галоўнага ўрача – Аляксея Іванавіча Шубы. Ён вельмі прыстойны і справядлівы чалавек. Думаю, дапаможа".

Безвыходнасць сітуацыі вымусіла нас быць рашучымі, і мы накіраваліся ў прыёмную галоўнага ўрача. Сакратарка прапанавала пачакаць. Неўзабаве ў пакой па-гаспадарску дзелавіта ўвайшоў невысокі, плотнага целаскладу ўсмешлівы чалавек і з ходу запытаўся:

– Што ў вас?

Мы распавялі пра нашу сітуацыю.

– У вас дома хто? Хлопчыкі? Дзяўчынкі? – пацікавіўся Шуба, заходзячы ў свой кабінет і здымаючы слухаўку тэлефона.

– Дзве дзяўчынкі.

– Калі паабяцаеце, што на гэты раз будзе хлопчык, – пакладу ў сваю бальніцу, – весела сказаў галоўны ўрач.

– Ніяк нельга! У нас фірма, вузкая спецыялізацыя! – імгненна адрэагаваў мой муж.

Шуба, які ў гэты момант набіраў на дыску нумар, зарагатаў:

– Ну калі фірма!..

Ён выклікаў загадчыцу аддзялення. Тая з парога стала тлумачыць: маўляў, аддзяленне перапоўнена, жанчыны ляжаць на калідорах… Шуба спыніў яе:

– Ведаю я вашу сітуацыю! У вас пацыенткі па вызначэнні доўга не ляжаць – у асноўным максімум праз тыдзень выпісваюцца. Значыць так: заўтра праверу – калі яна *(ён кіўнуў у мой бок)* будзе ляжаць на калідоры, я вас звольню!

Так я апынулася на бальнічным ложку 1-й клінікі, дзе на працягу месяца ўрачы зрабілі ўсё магчымае, каб я данасіла трэцюю дачушку і не згубіла здароўе.

Тое, што я ўзнала пра Аляксея Іванавіча Шубу з артыкула Валерыя Мураха, цалкам адпавядае вобразу, які ў мяне з'явіўся пасля той кароткай і такой важнай для мяне сустрэчы. Амаль праз 50 год да мяне быццам даносіцца голас гэтага чалавека, я чую яго інтанацыі і бачу ўсмешлівыя вочы, якія, калі было трэба, у адно імгненне рабіліся сталёвымі.

Тамара Васільеўна ЛАБЗОВА.

Мінск.

КАК ДЕЛА, ЕВРОСОСЕДИ?

Волшебная полночь Болгарии

Та полночь помнится и сейчас. И будет помниться еще долго. В ту волшебную ночь на 1 января 2007 года Болгария официально вступила в Европейский Союз. По этому поводу в столице страны городе Софии были устроены шикарные иллюминации: ночное небо освещали прожекторы, установленные и на православном соборе, и на армянской церкви, и на синагоге, и на мечети. На центральной площади города тысячи собравшихся ликовали и обнимали друг друга, дождавшись последнего удара курантов. И пели гимн Европейского Союза, и плясали...

Живые факелы

Казалось, болгары вышли на дорогу в рай: еще немного – и заживут по-европейски. Но получилось все наоборот. Оказалось, дорога ведет в ад.

Сразу после Нового года взлетели цены за электроэнергию, они почти удвоились (с 7 до 13 евроцентов за кВт·ч), у многих суммы превысили размер пенсии. Вместо реформ и модернизации энергетического хозяйства власти (а бразды правления оказались в руках бывшей номенклатуры) решили переложить тяготы переходного периода на плечи народа. И люди взбунтовались. Десятки тысяч вышли на демонстрации, потребовали отставки правительства, в воздух летели помидоры, яйца, камни… Народ как мог выражал свой гнев.

В один из дней толпа сцепилась со стражами порядка, десятки людей угодили в больницы и полицейские участки. По стране прокатились демонстрации. Но если бы протесты завершились лишь потасовками да бесполезными перемещениями чиновников!.. Три человека подожгли себя. Эти живые факелы шокировали всю страну. Особенно тронули слова молодого фотографа из города Варна. Парень, когда его везли в больницу, начал рассказывать, почему он решился обречь себя на такую мучительную смерть: «Подумал: может, этим удастся наконец повернуть власть лицом к заботам людей. А гражданам…» А что же гражданам? Об этом парень не успел сказать. Он умер по дороге в больницу.

Живые факелы заставили многих задуматься. И о многом.

Как-то приехали тележурналисты из Украины, просили найти человека, который не смог оплатить электроэнергию. Искали и не нашли. Да, говорили многие, тарифы сильно выросли, и теперь приходится раскошеливаться, но это не стало такой трагедией, о которой писали СМИ, особенно те, которые долгие годы были зеркалом системы соцлагеря. Возможно, кто-то хотел этим сильно скомпрометировать надежды той «волшебной полночи»? Чего греха таить, не утихомиривались силы, жаждущие реванша и возврата к прошлому, когда «все было общим, все было ничейным» и в этой мутной нерыночной воде можно было ловить «золотую рыбку».

Ветер перемен

Он подул еще в ноябре 1989 года, когда от власти был отстранен коммунистический заправила Тодор Живков, правивший более 3 десятилетий.

Отстранен он был своими самыми близкими приближенными. Но они и не думали менять систему власти, а надеялись, воспользовавшись славой реформаторов, укрепить позиции коммунистической партии и свои личные.

Если поляки подошли к вступлению и работе в ЕС по-деловому, предприимчиво, то болгары долго размышляли, нужно им это или нет. Общество не могло определиться, к власти приходили различные партии, и каждая смотрела на евроинтеграцию как на возможность решить собственные проблемы. И поэтому народ из страны уезжал так массово, что появился даже анекдот: «У Болгарии есть только два выхода из кризиса: терминал А и терминал Б».

Но надежды «волшебной полночи» звали вперед. В итоге большинство болгар поняло: чтобы надежды стали реальностью, необходимо, образно говоря, наполнить паруса свежим ветром перемен, искать другой выход из кризиса.

Третий выход

О нем говорил в беседе с украинским журналистом Владимиром Ступаком Чрезвычайный и Полномочный Посол Болгарии в Украине Димитар Владимиров. Вот фрагмент их беседы.

– Господин посол! Как живется сегодня болгарам, их детям? Довольны ли они тем, насколько быстро и какой дорогой продолжают идти к своему благосостоянию?

– Отвечая на этот вопрос, хотелось бы отметить, что главной причиной стремления болгарского народа стать и быть полноправным членом ЕС и НАТО является то, что мы воспринимаем членство в этих организациях как локомотив модернизации нашей страны и общества. Это, образно говоря, наш «третий выход». Ведь Европейский Союз – особая модель общественного развития, которая успешно справилась с многолетними противоречиями между государствами-членами и обеспечила им завидное благосостояние в наши дни.

Нелегкий процесс присоединения Болгарии к европейским и евроатлантическим структурам требовал фундаментальных реформ во всех сферах социальной, политической и экономической жизни государства. Не всегда эти реформы давались нам легко. Но уже сама подготовка к вступлению страны в ЕС помогла добиться макроэкономической стабильности и устойчивого экономического роста, снизить уровень безработицы, повысить качество жизни населения. К сожалению, мировой финансовый кризис не прошел мимо Болгарии, и сейчас наша страна испытывает ряд его негативных последствий: свернутое потребление, уменьшение инвестиций, увеличение бюджетного дефицита и т.д. Но именно наша финансовая дисциплина и рост экономики в предыдущих годах позволяют более уверенно встретить невзгоды и справиться с вызовами нелегкого экономического положения в мире, в том числе и в Европейском Союзе.

– Судя по всему, в последние годы Болгария делает в своем развитии достаточно уверенные и выверенные шаги…

– С присоединением Болгарии к ЕС граждане нашей страны стали частью зоны мира, стабильности, безопасности и благосостояния, в которой установлены высокие стандарты в области окружающей среды, здравоохранения, продовольственной и социальной политики. Каждый болгарин имеет право свободно передвигаться, работать (в некоторых странах ЕС – после определенного переходного периода), учиться или жить в любой стране Евросоюза, в том числе – развивать свой собственный бизнес и пользоваться системами социального обеспечения.

Кроме того, членство в ЕС положительно отразилось на экономике Болгарии и дает важные преимущества с точки зрения конкурентоспособности болгарских компаний. К примеру, отпали все таможенные пошлины на торговлю в рамках Евросоюза, что позволило предприятиям сократить свои расходы и ускорить передвижение товаров через границу. В принципе, границ в понимании их контрольно-пропускных функций уже не существует. Любой болгарский гражданин может передвигаться по Евросоюзу без паспорта, лишь при наличии документа, удостоверяющего личность (внутренний паспорт).

Среди макроэкономических факторов влияния членства в ЕС могу отметить следующие: увеличение прямых иностранных инвестиций, что является следствием повышенного доверия со стороны бизнеса, улучшение в долгосрочной перспективе транспортной инфраструктуры, повышение конкурентоспособности и развитие инновационных технологий, а также, конечно же, доступ к европейским фондам. За период 2007–2013 годов Болгария может получить около 7 млрд евро на развитие инфраструктуры, сельского хозяйства, проектов в области окружающей среды, на развитие регионов и т.д.

Не мечта, а реальность

Можете ли вы представить себе картину: зима в Минске вдруг становится мягче и сворачивается до двух месяцев – с конца декабря по конец февраля, уступая место длительному солнечному лету. Фрукты и овощи снова становятся прекрасными и сочными и дешевеют в три раза, цены в магазинах уменьшаются вдвое, а в общепите и того больше. И при этом размер пенсии каким был, таким и остался.

Разве такое возможно? Вполне. Особенно если вместо того, чтобы ждать, когда это произойдет в Минске, просто взять и переехать в Болгарию.

Там все это есть, и это вовсе не мечта, а реальность.

А как вам вот эти новости, которые прозвучали на днях в болгарских СМИ?

*** *В Хасково резко упали цены на дизтопливо***

На АЗС двух крупных сетей в Хасково дизтопливо продают по 1,59 лв/л. Это на 20 стотинок дешевле, чем средняя цена по Болгарии – 179 лв/л. Также в Хасково дешевле заправиться газом – 0,70 лв/л. В стране средняя цена газа – 0,79 лв/л.

** Ирландская компания запускает из Софии дешевые авиарейсы в европейские города. Полеты начнутся с ноября 2016 года. Бюджетные авиарейсы в Берлин будут следовать ежедневно, в Мадрид – четыре раза в неделю, в Гамбург и Барселону – три раза в неделю. Минимальная цена на билеты планируется в размере около 20 евро.*

** С 1 апреля газ может подешеветь на 20%. «Булгаргаз» опубликовал прогноз изменения цены на природный газ на 1 апреля 2016 года. По его расчетам, ожидается снижение стоимости на 20%. Предварительная стоимость 1000 кубов газа – 321,87 лв, в этом случае цена упадет по сравнению с нынешней на 83,69 лева.*

К этому надо добавить, что в Болгарии и так низкие цены – самые низкие в ЕС.

***Примечание:** 1 лев = 12 тысяч белорусских рублей.*

Самые низкие цены в ЕС

Для вычисления статистики «Евростат» берет среднюю цену любого продукта или услуги в Европейском Союзе за 100%. Таким образом, самые дорогие товары и услуги в Дании – 140%, далее следует Швеция – 130%, в Люксембурге и Финляндии – по 123%. Большинство государств – членов Европейского Союза имеют цены ниже среднего. 16 стран находятся ниже уровня 100%, как, например: Испания – 95%, Греция – 89%, Кипр и Португалия – по 86%.

И на последнем месте самые низкие цены на потребительские товары и услуги в Болгарии – 48% в среднем по Европейскому Союзу. Перед Болгарией расположились Польша и Румыния с 57%.

Болгария является страной, где алкоголь и табак являются самыми дешевыми во всем Европейском Союзе – 59%. Цены в гостиницах и ресторанах также являются наиболее выгодными – 47% от среднего по ЕС.

Как видим, в этой стране долгое солнечное лето и низкие цены, которые к тому же часто уменьшаются. Что еще надо?

Где на пенсии жить хорошо? Конечно, в Болгарии!

После вступления в Евросоюз в 2007 году Болгарии удалось сохранить выгодное для иностранцев-пенсионеров законодательство, позволяющее получить разрешение на пребывание в стране, лишь показывая два обстоятельства – наличие пенсии и жилья в Болгарии! При этом закон не интересуется размером пенсии или жилья, не требует наличия существенных сбережений или чего-либо еще.

Это позволило в последние годы пенсионерам из таких стран, как Россия, Казахстан, Япония, приобрести недорогое жилье в Болгарии и вслед за пожилыми людьми Евросоюза (Великобритания, Ирландия, Дания) переехать сюда на постоянное жительство.

Низкие цены, сохранившиеся в Болгарии благодаря специфике ее экономики, географии и культуры, дают возможность пенсионеру чувствовать себя обеспеченным и позволять себе многое, что было бы ему недоступно на родине. Жители крупных северных городов убегают от сурового климата и плохой экологии и находят в Болгарии тот образ жизни, о котором давно мечтали.

Очень многим россиянам выгодно использовать свои, хоть и небольшие, сбережения. Нетрудно прикинуть, что если уехать в Болгарию на длительный срок и при этом сдать в аренду свою московскую квартиру, то за счет высокого уровня арендной платы в Москве можно очень быстро восстановить свои сбережения и даже их увеличить.

Россиян всегда приятно удивляют цены на болгарские дома в сельской местности – за шестьсот тысяч, миллион или полтора миллиона российских рублей можно приобрести добротный кирпичный дом, чаще всего двухэтажный, с земельным участком в 5–15 соток. При этом нередко эти дома продаются сразу после ремонта, а во дворе растут фруктовые деревья, виноград, грецкий орех, липа, инжир.

Где бы ни находился ваш дом, максимум в получасе езды будет крупный по болгарским меркам город, а муниципальный центр – еще ближе. Очень близко будет и отделение полиции, поликлиника, школа, почта, муниципальные органы. Такси по вызову покрывают всю страну, «скорая помощь» – тоже.

Конечно, Болгария все еще не может сравниться с такими странами, как Финляндия, Австрия, Чехия, но который год уже твердым шагом идет к Европе по выбранному пути.

В Болгарии после перемен не осталось крупной промышленности, закрылись почти все загрязняющие производства, и она превратилась в один сплошной курорт, где единственный источник загрязнения – автомобили. Местные жители продолжают практически повсюду пить воду из крана, минеральные воды с разнообразными качествами продаются везде по очень низким ценам, а целебные минеральные источники есть по всей стране.

Воздух здесь необычайно чистый, ведь половина территории Болгарии – это горы, а общая площадь ее лесов – не менее одной трети.

Габрово – веселый городок

Болгария – веселая страна. Габрово, побратим нашего Могилева, – столица юмора, пожалуй, всего Балканского края. Ежегодно в городе проводятся фестивали юмора. В Габрово находится единственный в своем роде Дом юмора и сатиры, где регулярно организовываются различные юмористические конкурсы.

Сами габровцы часто выступают персонажами анекдотов, где обычно представлены как чрезмерно скупые люди, стремящиеся на всем сэкономить. Вот типичный габровский анекдот.

Взялся габровец чинить дверь. Послал сына к соседям за молотком. Тот вернулся и говорит:

– Сосед сказал, что у него нет молотка.

– Ну и скряга! – возмутился отец. – Принеси из подвала наш.

Хотя здешние люди скорее не столько скупые, сколько просто стремятся быть рачительными хозяевами. Разве не об этом свидетельствуют многие сообщения местной прессы? Кстати, они оформлены в стиле здешних анекдотов. Например, на сайте «Новости Болгарии» можно прочитать:

*«**В Болгарии начали продавать консервированный воздух***

Предприимчивая семья решила продавать воздух Южного побережья Болгарии в консервах. Сувенир можно купить на пляже Бургаса по 6 левов за банку.

Банки с надписью «Праздничный воздух Солнечного Берега» в основном покупают иностранные туристы. Предлагаются консервы со свежим воздухом из Бургаса, Солнечного Берега, Помория и Созополя».

*“**Президент прослезился***

Находясь в Бразилии с официальным визитом, президент Болгарии Росен Плевнелиев старался создать хороший образ своей страны. Выступая, он заявил, что внешняя болгарская политика сбалансирована и держится на трех основных принципах – интеграции, взаимосвязях и дружеских отношениях с соседями.

«Сегодня Болгария – это страна, которая предлагает антикризисные решения не только для ЕС, но и для всего мира», – провозгласил Росен Плевнелиев и прослезился от собственного восторга».

Словом, вся страна – одно большое жизнерадостное Габрово.

И отсюда в традиционном габровском стиле звучит предупреждение Европе: «*Индейцы Америки в свое время не обратили должного внимания на беженцев из Европы и теперь живут в резервациях*».

Также в своем стиле и с неприкрытым намеком дается совет, о чем следует заботиться в первую очередь:

«*Уважаемые деньги! Приглашаю вас на постоянное место жительства в свой кошелек. Он очень просторный и удобный – вам непременно понравится! Можете пригласить своих братьев и сестер из Европы и Америки – места хватит всем!*»

ЦИФРЫ И ФАКТЫ

Население страны – более 7 миллионов человек.

Продолжительность жизни – 74 года.

Средняя зарплата – 350 евро.

ВВП на душу населения – 17.860 долларов

В третьем квартале 2014 года средняя **цена квадратного метра** жилья в Болгарии составляла 560 долларов. Самые высокие цены зафиксированы в Софии – 960 долларов, Варне – 890, Бургасе – 740 долларов за квадратный метр.

Размер подоходного налога для всех категорий граждан – 10 процентов. Это одна из самых низких ставок в мире и самая низкая в ЕС. Налог на прибыль – 10 процентов – тоже один из самых низких в Европе.

Содержание фирмы в Болгарии обходится в два раза дешевле, чем в Греции.

Несмотря на то, что **доступ к сети интернет** в Болгарии – один из самых дешевых в мире, только 54 процента граждан страны пользуются им.

В **систему высшего образования** в Болгарии входит 51 вуз – есть и частные университеты, и государственные. Для граждан Болгарии обучение может быть платным и бесплатным. Многие студенты получают государственные стипендии. Стоимость обучения для иностранцев – в среднем 2,5–5 тыс. евро в год в зависимости от университета и его расположения.

Медицина в Болгарии, можно сказать, бесплатная. В отличие от белорусов, болгары точно знают, какой процент их зарплаты идет на здравоохранение. В стране функционирует система медицинского страхования – «**Национална здравна каса»,** куда граждане Болгарии платят отчисления. Они могут это делать самостоятельно, или же за них перечисления осуществляет работодатель. Сумма взноса при добровольном отчислении – около 18 евро в месяц. Заплатив взнос, гражданин имеет право выбрать своего персонального врача, который в дальнейшем будет выписывать направление к узкому специалисту. Из этой системы оплачивается и лечение в стационаре.

Подготовил Алесь ДРАБЧУК.

Віктар ЮШЧАНКА:

«Прэзідэнты пакідаюць вялікі след у жыцці грамадства…»

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

Дыпламатыя добрая, калі бакі – удзельнікі канфлікту свядома прыйшлі да кропкі вырашэння. Для Пуціна сёння перавага гэтага над агрэсіяй – палітычнае забойства. Ён не пачне выніковы перамоўны працэс. Таму мы кажам, што дыпламатыя, відома, павінна быць, перамовы павінны весціся, але мы павінны разумець, што яны беспаспяховыя. Гінуць тысячы людзей! Мы губляем інфраструктуру. Урэшце кожны новы дзень прыносіць новыя каністры бензіну ў гэты агач. Мы гаворым пра тое, што павінен быць распрацаваны ясны мілітарны кампанент. І калі 20 гадоў таму мы перадалі амаль 1300 ракет, а сёння мы не можам атрымаць ад нашых гарантаў рэвальвер, або прыбор начнога бачання, або медыцынскую аптэчку, або шкарпэткі і форму ці нешта іншае, мяне гэта здзіўляе. Гэта неадэкватнасць. Відома, мы гаворым пра мілітарны камплект. Можа быць, сапраўды, давайце пачнём з абаронных частак гэтага камплекту. Але нам сёння трэба спыніць расійскі танк, расійскі БТР і БМП, расійскі лятальны разведвальны самалёт, расійскую ракету, выпушчаную з сістэмы залпавага агню, або ракету з установак "Бук", "Ураган". Іншымі словамі, ваенны кампанент як праблема павінен быць уключаны ў парадак дня нашых перамоў.

Трэці блок – гэта санкцыі. Я з трапятаннем кожны раз слухаю інфармацыю аб тым, ці трэба сёння адмяняць санкцыі. Хлопцы, я хачу нагадаць: мы страцілі Крым, мы страцілі значную частку Данбаса, і санкцыі працаваць будуць да таго часу, пакуль не будзе аднаўлены статус-кво. Я кажу пра кампаненты перамогі над палітыкай Пуціна. Я глыбока перакананы, што тое, што можа сёння прапанаваць Украіна, яе эканамічныя магчымасці, інвестыцыйныя магчымасці, не можа прапанаваць ніводная краіна ў Еўропе. Асабліва ва Усходняй Еўропе. Пачынаючы ад шэльфа Чорнага мора з яго магутнасцямі і заканчваючы горадам-героем Кіевам. Гэта краіна вялізнага эканамічнага патэнцыялу. Але калі побач з намі ў гэтым эканамічным праекце, у гэтым плане Маршала не будуць стаяць нашы гаранты – тыя, якія дапамагалі аднаўляць Еўропу пасля Другой сусветнай вайны, нам вельмі складана, па сутнасці, немагчыма будзе справіцца са спадчынай Пуціна, якую ён пакінуў, у тым ліку на Данбасе. Пацярпела эканоміка не толькі Данбаса, пацярпела эканоміка ўсёй краіны. Мы кажам пра каласальныя страты, якія міжнароднымі намаганнямі мы можам эфектыўна аднавіць. Ці мы кажам пра гуманітарную дапамогу. Ёсць катэгорыя людзей, якіх мы ні ў якім разе не павінны страціць ні ў акупаваным Данбасе, ні ў акупаваным Крыме. Сёння мы кінулі тысячы людзей на волю лёсу. У іх няма пенсіі, не працуе эканоміка, ёсць дзеткі-сіроты, і мы як супольнасць не можам даць адказу, як ім уладкаваць сваё жыццё. Гэта няправільна. Тую палітыку, якую мы праводзім на акупаванай тэрыторыі, асабліва эканамічную, мне асабіста цяжка каментаваць. Я гэтай палітыкі не магу зразумець. Над гэтым трэба нам усім разам думаць. Гэта наша адказнасць не толькі нацыянальная, але і міжнародная...

– Віктар Андрэевіч, дзякуй за разгорнутыя і шчырыя адказы на мае пытанні!

У СОСЕДЕЙ

Премьер-министр Литвы увидел «руку Москвы»

На профсоюзы работников образования, инициирующие забастовки педагогов, оказывается влияние из России, утверждает глава литовского правительства, социал-демократ **Альгирдас Буткявичюс.** «Есть определенное влияние России», – сказал Буткявичюс, встречаясь в Сейме с оппозиционными фракциями.

«Рукой Москвы» премьер-министр попытался объяснить срыв переговоров с учителями. По словам Буткявичюса, в пятницу он с представителями профсоюзов педагогов договорился практически по всем вопросам, и в понедельник был намерен подписать соглашение. Но в этот день профсоюзы выдвинули новые требования, пишет ru.DELFI.

По словам премьер-министра, в понедельник он получил «информацию от определенных служб». «Меняется позиция, и определенное влияние извне, не побоюсь сказать, что со стороны России, на некоторые профсоюзы большое, о рейтингах я не буду говорить», – сказал Буткявичюс.

Со слов премьера, у представителей литовских профсоюзов есть связи с профсоюзами России. Литовские педагоги ездят на конференции в Москву, Санкт-Петербург. «Кто может опровергнуть, что не их предложения, желания осуществляются в Литве?» – сказал Буткявичюс, намекая на «российское влияние».

Он отметил, что не может раскрыть более подробную информацию, так как это секретный материал. По словам Буткявичюса, Россия оказывает влияние на литовские профсоюзы не только по вопросу забастовок педагогов, но и по другим вопросам: «Возьмите «Комсомольскую правду» и почитайте. Увидите, что там пишется».

На вопрос, могут ли литовские профсоюзы финансироваться Россией, премьер ответил, что не может раскрыть эту информацию. Спикер Сейма **Лорета Граужинене** сказала, что она обсудит с руководством Департамента госбезопасности возможное влияние России на литовский профсоюз.

Лидер парламентской оппозиции консерватор **Андрюс Кубилюс** в свою очередь сказал: «Меня такая информация шокировала. Я не знаю, имеет ли она какие-то основания. Я подозреваю, что премьер просто говорит безответственно, и это у меня совпадает вообще с поведением премьера и правящей коалиции, когда любая критика – или со стороны оппозиции, или со стороны СМИ, или со стороны профсоюзов – расценивается как дело вражеских рук», – сказал Кубилюс.

СЛЫШАЛИ?

«Яблоко» выдвинуло Григория Явлинского кандидатом на пост президента России на выборах 2018 года

В своем выступлении основатель партии и глава ее Федерального политсовета заявил: «Неверие и апатия людей – главное препятствие для развития страны. В такой ситуации правят бал маргиналы».

Ранее на съезде выступили независимые политики Владимир Рыжков и Дмитрий Гудков, которые предложили выдвинуть Явлинского единым кандидатом в президенты от демократических сил.

Рыжков заявил: «Нет никаких сомнений в том, что этот человек абсолютно привержен ценностям демократии, свободы, мирной внешней политики, прав человека и основополагающих свобод. Это он доказал всей своей жизнью».

НЕСТАНДАРТ

«Жена любит меня таким, какой я есть»

Житель Толочина не встает с кровати, но стремится помогать другим людям.

Илья и Любовь Киселевы живут в частном доме недалеко от центра Толочина. В результате несчастного случая мужчина стал инвалидом и уже шесть лет прикован к постели. Домашнее хозяйство и уход за мужем – все на плечах Любови. Но молодая семья не жалуется на судьбу. Сейчас супруги занимаются строительством собственного дома и с нетерпением ждут новоселья. По словам Ильи Киселева, это будет социальный центр, в котором люди с ограниченными возможностями смогут получить помощь. Как молодой человек сделал предложение руки и сердца, находясь в инвалидном кресле? Почему мать не одобрила выбор сына? Как построить дом, не имея возможности подняться с постели? Об этом и многом другом Илья и Любовь Киселевы рассказали корреспонденту «Народной Воли».

Кредит на социальный центр

Сейчас семья Киселевых живет в чужом деревенском доме. Хозяйка недвижимости собиралась продавать дом, но, узнав о проблемах молодой пары, решила помочь. До этого Илья и Люба ютились в общежитии. Частный дом нуждается в капитальном ремонте: нужно заменить пол, утеплить стены, переложить печь. По словам Ильи, топить жилье приходится практически круглосуточно, но даже это не спасает от холода. Чтобы согреться, молодая семья использует электрический обогреватель, который зимой работает постоянно. Понятно, что немалые деньги уходят на оплату электроэнергии – за январь заплатили больше 500 тысяч.

– За этот дом с нас деньги не берут, – говорит Илья Киселев. *– Хозяйка по-человечески отнеслась и разрешила пожить. Заодно присматриваем за участком уже третий год. Раньше жили в общежитии, которое Любе предоставили от работы. Но там начались проблемы, поэтому вынуждены были искать другое жилье.*

Нынешнее местожительство Илья и Любовь называют перевалочным пунктом. Летом молодая семья надеется переехать в собственный дом. В Толочине Илья Киселев добился выделения земельного участка и льготного кредита под 5 процентов. Говорит, что обращался за помощью в Администрацию президента, где ему пошли навстречу. Также молодой человек благодарен председателю Толочинского райисполкома **Сергею Егорову,** который помогает в строительстве. Новый дом Илья планирует превратить в центр реабилитации и помощи людям с ограниченными возможностями.

– Мы с супругой верующие люди, – продолжает рассказывать Илья Киселев. *– Я хочу помогать инвалидам, которым трудно общаться со здоровыми людьми, и поэтому они ведут замкнутый образ жизни. Тех, кто не может преодолеть психологический барьер, немало. Я уже нашел транспорт, договорился с волонтерами, которые смогут помочь. Также нам помогает церковь.*

Как человек, который прикован к постели и сам нуждается в постоянном уходе, собирается помогать другим? Заметив мое недоумение, Илья подробно рассказал о своей задумке.

– Господь мне сделал самый дорогой подарок, – говорит молодой человек. *– Он послал мне супругу, которая полюбила меня таким, какой я есть. Это самое большое счастье для меня. А ведь есть люди, которые годами не выходят из дома и не нужны даже близким родственникам. Таким нуждающимся я и намерен помогать.*

По словам Киселева, кредита в 327 миллионов белорусских рублей, который выделен на 20 лет, недостаточно. В банке на имя Ильи открыт благотворительный счет для пожертвований. Каждый рубль сейчас на счету, и все идет на строительство. Возведением объекта занимаются верующие друзья семьи Киселевых, которые приезжают из Барановичей. Этим людям Илья очень благодарен.

– Недалеко от участка бежит река, где инвалиды смогут рыбачить, – делится планами Илья Киселев. *– Сам участок будет оборудован пандусами, будет беседка, где люди смогут просто поговорить. Поставлю бассейн для плавания, также уже есть несколько тренажеров для занятий. Проблема замкнутости людей с ограниченными возможностями существует, и ее нужно решать.*

Илья уверен, что с помощью психологов и волонтеров адаптироваться в обществе сможет каждый инвалид. В социальных сетях Киселев уже нашел медиков, которые согласны оказать помощь. Первые сборы людей с ограниченными возможностями молодой человек планирует провести в августе.

Любовь вопреки

По профессии Илья токарь и до травмы работал на заводе. В свободное время занимался спортом и на одной из тренировок сломал шейный позвонок. С будущей супругой Киселев был знаком и раньше, но каждый в то время жил самостоятельно. Любовь приносит чай с конфетами и присоединяется к разговору. Уходом за супругом и домашним хозяйством женщина занимается в одиночку.

– Уборка в доме, готовка на мне, дрова и воду ношу самостоятельно, – говорит Любовь. *– За Ильей ведь надо постоянно ухаживать: и перевернуть, и помыть, и переодеть… Большого хозяйства у нас нет: несколько собак, кролик и два попугая. В конце дня иной раз падаю от усталости.*

После травмы Илья жил с матерью, но отношения были сложными. Признается, что первые полгода много молился – просил Бога дать сил пережить трагедию. А через некоторое время Люба приехала навестить знакомого, оказавшегося в инвалидном кресле. У Ильи есть еще две сестры, но отношения с родственниками он не поддерживает. Во время нашего разговора Илья называет свою супругу Любочкой.

– Я увидела, что дома за ним нет должного ухода, и не смогла пройти мимо, – вспоминает Люба и поправляет подушку Илье. *– На тот момент я жила в общежитии, но забрала его к себе.*

Любовь ушла с основной работы и начала ухаживать за будущим мужем как социальный работник. Зарплата по уходу за Ильей составляет 1,5 миллиона рублей, пенсия по инвалидности – почти 2 миллиона. Вместе Илья и Люба уже пять лет.

– Конечно, я понимала всю степень ответственности, – говорит Люба, наливая чай. *– Родители были против моего выбора, но иначе я не могла.*

Молодая семья признается, что любовь возникла не сразу. Через некоторое время совместной жизни Илья сделал будущей супруге предложение, и они обвенчались. Девушку не остановило даже то, что детей от Ильи у нее никогда не будет.

Мама Ильи до сих пор не одобряет брак сына. По мнению молодого человека, она хотела, чтобы всю жизнь он был рядом с ней даже в таком состоянии. И хоть их дома находятся по соседству, общаются Илья с мамой очень редко.

– Свое счастье мы строим сами, – говорят супруги Киселевы. *– Бывает, что иногда и поругаемся, но быстро забываем, из-за чего поссорились.*

Любу не пугает, что со строительством социального центра и появлением там первых посетителей у нее прибавится работы. Инициативу своего супруга полностью поддерживает.

Без надежд на операцию

Зимой на улице Илья Киселев не появляется вообще. Раньше у него была немецкая электрическая коляска, на которой он мог самостоятельно ездить в магазин и на рынок. Говорит, что в Толочине многие общественные места оборудованы пандусами.

– До травмы я очень плавать любил, – вспоминает Илья. *– Часами на озере мог сидеть. Летом мы несколько раз выбирались. Если честно, где-то в глубине души с завистью смотрел на людей, которые купаются, но злого ничего не думал и не желал. Сейчас коляска сломалась, детали нужно заказывать в Германии. А новую не покупаю – все деньги идут на строительство дома.*

– Может ли операция помочь вам встать на ноги? – спрашиваю у Ильи.

– Скорее всего операция помогла бы. У меня положительная динамика, иногда я чувствую покалывание в ногах, есть ощущения. Знаю, что такие случаи не безнадежны.

По словам Ильи Киселева, операцию, которая помогла бы ему снова вернуться к обычной жизни, могут сделать в Москве. Стоимость такой медицинской помощи составляет 38 тысяч евро. Для семьи Киселевых это неподъемные деньги, поэтому на операцию Илья надежд не питает.

Сегодня все мысли семьи Киселевых связаны с новым домом. Людям Илья старается помогать и в нынешнем положении. И если не делом, то добрым словом поддержать может всегда.

– В социальных сетях у меня много друзей, – рассказывает Илья Киселев. *– Человек иной раз напишет: мол, и в личной жизни проблемы, и на работе не все гладко. Стараюсь к каждому найди подход, посоветовать что-то. Бог ведь не дает нам тех испытаний в жизни, которые мы не можем преодолеть. Собеседник потом узнает, что я лежачий, и говорит: «Это тебя жалеть надо и успокаивать. Мои проблемы ерунда в сравнении с твоими» (смеется). Но в жалости я не нуждаюсь.*

Роман ВАСЮКОВИЧ.

Помочь Илье Киселеву может любой желающий

Транзитный счет: 3 819 382 1002 0
УНП: 300460375
Код банка: 647, ЦРУ 219 филиала 215
ОАО «Беларусбанк»
Благотворительный счет: № 000000005,
Киселев Илья Николаевич.

ПРЕМЬЕРА

«Маленькая смерть» на сцене

Большой театр Беларуси вновь обратился к творчеству выдающегося балетмейстера современности Иржи Килиана. Сегодня и завтра публике будет представлена его хореографическая миниатюра «Маленькая смерть».

Исполнять Килиана – этого танцевального Пикассо – классическим танцорам непросто: артистам, воспитанным в другой традиции, трудно попасть технически и эмоционально в абстрактный стиль его свободной хореографии. Но три года назад под руководством Ширли Эссебум, официальной ассистентки Килиана (а тех, кому мэтр доверяет «в руки» свое творчество, всего несколько человек), белорусская балетная группа уже осилила его «Шесть танцев». Удачно. И вот следующий этап – миниатюра «Маленькая смерть» «для шести мужчин, шести женщин и шести рапир». Теперь в Большом театре два спектакля, которые давно причислены к шедеврам хореографа, будут идти в один вечер.

Балеты чешского хореографа поставлены во многих театрах Европы. А как быть с национальным акцентом? Его трудно не принимать во внимание. Чувствуется ли он в «белорусском» Килиане?

– В каждой стране балет сохраняется в оригинале, это главное требование фонда Килиана. Но национальная индивидуальность все равно проявляется, – считает Ширли Эссебум. – У ваших артистов очень высокий уровень классической подготовки, и на материале остается какая-то особенность прикосновения. Мне приятно снова встретиться с белорусской труппой. Артисты выросли. Не по годам!

– Первые две недели репетиций все болело, нам было даже трудно ходить – в балетах Килиана задействована другая группа мышц, – признался народный артист Игорь Артамонов. – О чем новый спектакль? О экстазе любви, о борьбе чувств, которая составляет значительную часть нашей жизни. Спектакли надо смотреть не умом – их надо пропустить через сердце. Они о чувстве и чувственности. Тем более что мы танцуем под гениальную музыку Моцарта…

Виктория ДРОЗД.

ХА-ХА!

Твой бюст – твой заробак

Праўда, гэта тычыцца толькі тых жанчын, якія маюць грудзі вялікага памеру.

У сувязі з запускам з'явілася рэкламная аб'ява: кампанія «Мілавіца» шукае жанчын, гатовых прымяраць бюстгальтары брэнда. Больш за тое: за тое, што вы пагодзіцеся выпрабаваць ніжнюю бялізну, вам яшчэ і грошай дадуць.

Праўда, запрашаюць не ўсіх жадаючых, а толькі тых, у каго памер 80E, 85F і 95F. Прымерыць адну адзінку, паводле чутак, каштуе 3 тысячы рублёў. Афармляецца такая праца афіцыйна – дагаворам падраду.

ЖАХ!

Забіла сябе і ўнучку

У нядзелю ў Астравецкім раёне Гродзенскай вобласці адбылася страшная трагедыя, якая забрала жыцці двух чалавек.

Увечары на 13-м кіламетры аўтадарогі Р48 «Фальксваген Пасат» сутыкнуўся з фурай і трактарам.

За рулём легкавога аўтамабіля была 61-гадовая жанчына. Паблізу вёскі Малі яна вырашыла абагнаць трактар і апынулася на сустрэчнай паласе акурат пад калёсамі фуры «Вольва». Пасля лабавога сутыкнення машыну адкінула на той самы трактар. У выніку сур'ёзнага ДТЗ кіроўца «Пасата» загінула. Таксама несумяшчальныя з жыццём траўмы атрымала яе 17-гадовая ўнучка, якая сядзела на пасажырскім крэсле побач з вадзіцелем. 39-гадовы сын загінуўшай і яе 56-гадовая сяброўка, якія знаходзіліся на заднім сядзенні аўтамабіля, з цяжкімі траўмамі былі дастаўлены ў бальніцу. Таксама пацярпеў трактарыст.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

ДУХОЎНЫ СКАРБ

150 пытанняў і адказаў з гісторыі Беларусі

(Працяг. Пачатак у №№3–16.)

41. Хто заснаваў беларускае кнігадрукаванне?

Гэта зрабіў наш славуты суайчыннік Францішак Скарына. Нарадзіўся ён у Полацку ў сям'і купца напрыканцы 80-х гадоў XV стагоддзя. Першапачатковую адукацыю атрымаў у сваім родным горадзе і, відаць, у Вільні. У 1504–1506 гадах вучыўся на філасофскім факультэце Кракаўскага ўніверсітэта.

У 1512 годзе ў Падуанскім універсітэце (Паўночная Італія) ён першы сярод усходніх славян атрымаў вучоную ступень доктара медыцыны. [illegible]

Як чалавек шматгранных талентаў, Францішак Скарына [illegible]

6 жніўня 1517 года ў чэшскай Празе пабачыла свет першая беларуская друкаваная кніга. За тры гады ён выдаў там 23 кнігі Бібліі ў сваім перакладзе на беларускую мову. Вярнуўшыся на радзіму, Ф.Скарына заклаў у Вільні першую ў Беларусі друкарню і выпусціў тут яшчэ 21 выданне, аб'яднанае пад адной вокладкай у "Малую падарожную кніжку" (у 1522 годзе), а таксама Апостал (у 1525 годзе).

На думку спецыялістаў, Скарынавы кнігі [illegible]

Варта зазначыць, што [illegible] Ф.Скарыны.

Такім чынам, беларусы першыя сярод усходнеславянскіх народаў атрымалі друкаваную кнігу на роднай мове. [illegible]

Францішак Скарына. Гравюра 1517 года, змешчаная ў пражскай Бібліі. Гэта першы ў гісторыі сусветнага мастацтва партрэт кнігавыдаўца. [illegible]

Вячаслаў ЧАМЯРЫЦКІ.

42. Хто такі Мікола Гусоўскі?

Выдатны беларускі пісьменнік эпохі Адраджэння Мікола Гусоўскі (каля 1470–1533) вядомы перш за ўсё сваёй «Песняй пра зубра» – літаратурным шэдэўрам, напісаным лацінскай мовай. У Вялікім Княстве Літоўскім [illegible]

Твор вядомы як «Песня пра зубра» – напісаны падчас знаходжання ў Рыме, куды Гусоўскі прыбыў у складзе пасольскае місіі ад Вялікага Княства Літоўскага і Каралеўства Польскага ў Рыме. [illegible]

Вітаўт Вялікі паказаны аўтарам з незвычайным захапленнем і любоўю як увасабленне вайсковай магутнасці і дзяржаўнай велічы Беларуска-га гаспадарства:

Княжанне Вітаўта
[illegible]

«Песня» была надрукавана ў 1523 годзе ў Кракаве, дзе паэт правёў апошнія гады перад смерцю. [illegible]

М.Гусоўскі [illegible] арганізацыя ЮНЕСКА, якая ўключыла імя Міколы Гусоўскага ў спіс знакамітых дзеячаў сусветнай культуры. У 1980 годзе ў многіх кутках свету адзначалі 500-годдзе юбілей паэта.

Мікола Гусоўскі. Малюнак Яўгена Куліка.

Алесь ЖУТКА.

43. Калі было запачаткавана беларускае канстытуцыйнае права?

Распрацоўка канстытуцыйнага права ў Беларусі пачалася яшчэ ў XIV стагоддзі ў агульназемскіх і абласных прывілеях, але ў іх былі толькі асобныя нормы, якія забяспечвалі правы шляхты. Выходным момантам у развіцці канстытуцыйнага права ў нашай дзяржаве паслужыў прывілей 1447 года вялікага князя Казіміра. Наступным важным крокам быў прывілей 1492 года вялікага князя Аляксандра, які гісторыкі права называюць хартыяй вольнасцяў, першай агульнадзяржаўнай канстытуцыяй. Але найбольш поўна канстытуцыйныя нормы былі выкладзены ў Статутах Вялікага Княства Літоўскага 1529, 1566 і асабліва 1588 гадоў.

Статут 1588 года прадугледжваў крымінальную адказнасць шляхціца за забойства простага чалавека, абвяшчаў ідэю рэлігійнай талеранцыі, забараняў перадачу вольнага чалавека за нясплачаны доўг або злачынства ў няволю, абмяжоўваў пакаранне непаўналетніх (да 16 гадоў), гарантаваў удзел у судаводстве пракуратара (адваката), уводзіў прэзумцыю невінаватасці для ўсіх станаў.

Праз увесь Статут праводзіцца ідэя ўмацавання прававога парадку, пры якім усе дзяржаўныя органы і службовыя асобы абавязаны дзейнічаць толькі ў адпаведнасці з законам. Ідэя законнасці становіцца прыярытэтнай у дзяржаўным жыцці Вялікага Княства XVI–XVIII стагоддзяў.

Характэрна, што Статут 1588 года фактычна ігнараваў акт Люблінскай уніі, замацоўваў і юрыдычна афармляў незалежнасць Беларускага гаспадарства. Ён абавязваў урад вярнуць адлучаныя ад Вялікага Княства землі, забараняў прызначаць на дзяржаўныя пасады і даваць зямлю «чужаземцам і загранічнікам», у тым ліку і палякам, захоўваў адасобленасць дзяржаўных устаноў, войска, заканадаўства, эканомікі і фінансаў.

Статут 1588 года быў надрукаваны ў Вільні, у друкарні Мамонічаў, на беларускай мове, а пазней неаднакроць перакладаўся на іншыя еўрапейскія мовы – польскую, нямецкую, французскую, лацінскую, украінскую, расійскую. Ён завяршыў кадыфікацыю права ў Вялікім Княстве. Па дасканаласці і лагічнай завершанасці яму не было роўных у тагачаснай Еўропе. А абвяшчэнне ідэі звярхнасці права ў перыяд феадалізму сведчыла аб зараджэнні новай дзяржаўна-прававой тэорыі.

Наш Статут зрабіў значны ўплыў на заканатворчасць суседніх народаў: яго выкарыстоўвалі пры кадыфікацыі прускага права, ён быў крыніцаю права ў Польшчы і Украіне, ужываўся ў судах Латвіі і Эстоніі. Многія артыкулы Статута без змен перайшлі ў расійскае «Соборное уложение».

Усё гэта сведчыць пра высокі ўзровень развіцця юрыдычнай думкі і дзяржаўных інстытуцый Беларусі ў яе «залатую пару».

Статут 1529 года – першы збор законаў Вялікага Княства Літоўскага. Адгорт тытульнага аркуша з дзяржаўным гербам.

Язэп ЮХО.

Тэксты да ілюстрацый падрыхтаваў Зміцер САНЬКО.

НЕСТАНДАРТ

Аляксандр Сухараў ідзе пешшу з Мінска ў Брэст

Лідар гурта «Эківокі» плануе адолець "дарогу да мамы" да 8 Сакавіка.

Такім чынам «вандроўны музыка» імкнецца заклікаць беларусаў падарожнічаць па ўласнай краіне.

Дарэчы, у Брэсце жыве мама музыканта. З турам «Дарога да мамы» Сухараў выступіць у сямі гарадах: Дзяржынску, Стоўбцах, Баранавічах, Івацэвічах, Бярозе, Кобрыне і Брэсце.

На трэці дзень свайго пешага падарожжа Аляксандр дайшоў да Нясвіжа, учора ён быў паміж Баранавічамі і Івацэвічамі – праз сацыяльныя сеткі шукаў, дзе можна спыніцца на начлег паміж гэтымі двума гарадамі.

Многія сочаць за маршрутам Аляксандра Сухарава анлайн – амаль з кожнага горада на сваёй старонцы ў "Фэйсбуку" ён выкладвае фотаздымкі з невялічкімі каментарыямі.

Аліна ВЕТРАВА.

КОЛОНКА ЮРИСТА

На вопросы читателей «Народной Воли» отвечает юрист, руководитель правозащитного центра «Правовая помощь населению» (Киев, Украина) **Олег ВОЛЧЕК**.

Согласно положению Совмина

В январе 2015 г. подал заявление на приватизацию квартиры. Какой нормативный акт регулирует порядок расчета стоимости приватизируемого жилого помещения и почему упоминается 1991 год?

Михаил Вечерский, г.Новополоцк.

Стоимость жилого помещения при приватизации определяется на основании Положения «Об определении стоимости объектов приватизации», утвержденного постановлением Совета министров Республики Беларусь от 28.05.2013 №421 (далее Положение).

В соответствии с п.3 Положения для целей приватизации применяется оценочная стоимость жилых помещений с учетом их потребительских качеств, определяемая на первое число месяца, в котором подано заявление о приватизации жилого помещения. То есть если вы подали заявление о приватизации в январе 2015 года, то стоимость определяется на 1 января 2015 года.

При оценке стоимости жилого помещения применяются данные о действительной стоимости, которая определяется в соответствии с коэффициентом пересчета – это общий индекс изменения стоимости строительно-монтажных работ с учетом стоимости материальных ресурсов по областям и г.Минску (для работ, освобождаемых от налога на добавленную стоимость), принимаемый к уровню цен 1991 года (без применения ресурсно-сметных норм), утверждаемый в установленном порядке и установленный на месяц, предшествующий месяцу подачи заявления о приватизации жилого помещения. Обследование квартиры в данном случае не требуется.

Отказ неправомерен

Обратилась в общество прав потребителей с заявлением, чтобы юристы общества защищали мои интересы в суде. Однако мне было отказано. Правда, там мне предложили обратиться за защитой своих нарушенных прав в администрацию района.

Отказ был мотивирован необходимостью заключения договора безвозмездного оказания услуг, заключенного с потребителем в письменной форме. Правомерно ли мне отказали там, где, казалось бы, должны защищать мои права?

Лина Манишевская, Минск.

На основании Закона Республики Беларусь «О защите прав потребителей» общественное объединение потребителей обязано обратиться по поручению потребителя в суд с иском о защите прав потребителя, представлять и защищать в суде права и законные интересы потребителя. Поэтому отказ является неправомерным, учитывая и то обстоятельство, что Вы не отказывались от заключения договора безвозмездного оказания услуг.

Что касается обращения в администрацию района, то действительно, действующее законодательство предусматривает как альтернативу возможность обращения за защитой нарушенных прав в отдел торговли райисполкома, уполномоченный защищать права потребителей, и тоже на безвозмездной основе.

Только в судебном порядке

Мы заключили у нотариуса договор купли-продажи дома с рассрочкой платежа на 6 месяцев (в РУП «Минское городское агентство по регистрации и земельному кадастру» не зарегистрирован). Были произведены первоначальный платеж, платеж за месяц и часть за второй. Другие платежи не производились. Можно ли в одностороннем порядке расторгнуть договор? Что при этом грозит обеим сторонам?

Ольга Соколовская, Минский район.

Как следует из вопроса, по договору купли-продажи покупатель не исполняет принятые на себя обязательства. В этом случае на выбор покупатель может обратиться в суд с иском о понуждении к исполнению договора, взыскании невыплаченных платежей либо поставить в судебном порядке вопрос о расторжении этого договора купли-продажи.

P.S. Хотел бы обратить внимание читателей, которые пишут в "Колонку юриста": в письме указывайте полный адрес, номер городского и мобильного телефонов, а в самом вопросе максимально подробно описывайте обстоятельства произошедшего.

Например, к нам обратился житель д.Городок Лоевского района **Николай Антоненко** с вопросом о правомерности действий сельсовета, который отказывается заниматься вопросом уборки дороги республиканского значения, но при этом не указал необходимых для правильного ответа сведений. И ответить мы ему не можем.

Также, прежде чем писать в газету, направляйте свои заявления в орган, который, по вашему мнению, должен решить ваш вопрос. И если ответ вас не удовлетворит, тогда его вместе с письмом присылайте в редакцию. Мы уже не раз напоминали: используйте свои права, предусмотренные Законом «Об обращении граждан и юридических лиц», и направляйте письменные обращения уполномоченным должностным лицам.

ПРЯМАЯ ЛИНИЯ

Стареть не в одиночестве

*В странах Европы частные дома для престарелых – обычная практика, а у нас пока диковинка. До недавнего времени в Беларуси был только один частный пансионат для одиноких пожилых людей. Но в марте начинает работу новое структурное подразделение ООО «ЛОДЭ» – реабилитационно-оздоровительный центр в г.Лепеле, т.е. частный пансионат для пожилых людей. На каких условиях можно стать пациентом центра? Сколько это будет стоить? В редакции прошла «Прямая линия» с начальником отдела туризма ООО «ЛОДЭ» **Натальей МАКЕЙ**, которая ответила на эти и другие вопросы наших читателей. Звонков за полтора часа работы линии поступило очень много, что свидетельствует о том, насколько данная услуга востребована в нашей стране.*

– Добрый день! Наталья Анатольевна, скажите, пожалуйста: кто может стать пациентом вашего центра? Например, для того, чтобы попасть в государственное учреждение такого типа, нужны четкие критерии: пенсионный возраст, инвалидность первой либо второй группы.

– Мы думаем, что спрос на эту услугу будет скорее у пожилых людей. Наличие или отсутствие инвалидности большой роли не играет: мы готовы принимать и людей с инвалидностью, в том числе лежачих. Важно, чтобы не было медицинских противопоказаний. Также у нас нет ограничений по возрасту, главное – это должен быть совершеннолетний гражданин.

– Добрый день! Вас беспокоит инвалид 1-й группы. Хотела бы узнать, будете ли вы принимать в пансионат таких, как я?

– А почему нет?

– Но я лежачая.

– Это не является противопоказанием для того, чтобы попасть в наш центр.

– А цена услуги какая?

– Проживание в одноместном номере стоит 10 миллионов рублей в месяц, в двухместном – 9 миллионов, в трехместном – 8 миллионов на человека. Комнаты большие, двухместные – больше 18 квадратных метров, так что личного пространства будет достаточно.

– Дороговато. Пенсии не хватит…

– Прежде чем открывать центр, мы проводили мониторинг: это не самые высокие цены по стране. Проект наш коммерческий лишь отчасти. Главное – дать возможность пожилым людям жить достойно, в комфортных условиях, где обеспечен уход, питание, общение.

Не зря ведь говорят: что старый, что малый. По сути, такой пансионат – это детский сад для пенсионеров. Мы ведь отдаем своих детей в детский сад, поэтому пансионат для пожилых людей – достойный вариант выхода из непростой жизненной ситуации. В Европе попасть в заведения такого типа – проблема. Там очереди. А у нас менталитет такой, что дом для престарелых – убогое заведение, куда родственники отправляют стариков умирать. Мы ломаем этот стереотип. У нас совершенно другая концепция.

– Наталья Анатольевна! А можно ли будет выбрать только часть каких-то услуг, чтобы удешевить пребывание в пансионате?

– Стандарт прописан для всех, он не меняется.

– Добрый день! Мне 70 лет, и я готов отдаться в хорошие руки. Правда, суставы беспокоят, поясница ноет, но хожу сам, два десятка кур держу. Если решу приехать к вам на месяц-другой, кто-то за мной там присмотрит?

– Конечно. Главной особенностью пансионата для пожилых людей, безусловно, является уход. Круглосуточную заботу постояльцам будут обеспечивать социальные работники, в том числе с медицинским образованием. Измерить давление, температуру, уровень сахара в крови, проконтролировать прием лекарств, помочь пожилому человеку принять ванну или душ – все это функция социальных работников. Раз в месяц – обязательный осмотр врача!

– В центре можно будет пройти обследование и получить лечение?

– За дополнительную плату. Лекарства, памперсы, если надо, тоже за свой счет: пансионат – это не больница.

– А где в Лепеле вы располагаетесь?

– Наш центр находится в самом городе, на ул.Витебской, 13 А, на берегу Лепельского озера. Места там очень красивые, чистейший воздух, изумительная природа: на территории центра разбит сад с плодовыми деревьями и кустарниками с одной стороны, с другой стороны здания – вековые сосны, и центр города Лепеля в десяти минутах ходьбы. Пансионат находится на первой береговой линии, можно пить чай на веранде и любоваться озерными видами. Можно посидеть в беседке, их достаточно на территории центра, можно в сопровождении сотрудника пансионата отправиться в центр города за покупками, в церковь или просто на прогулку по парку.

– Здание новое?

– Здание после ремонта, полностью обустроенное. Номера одно-, двух- и трехместные. Понимая, что люди будут проводить здесь большую часть времени, к обстановке комнат мы подошли обстоятельно: главным было создать домашний уют. Кровати с ортопедическими матрацами, шкафы, комоды, стулья, тумбочки, ковры и занавески на окнах – все как дома. Есть и общие комнаты, где можно пообщаться с соседями, посмотреть телевизор, послушать радио, почитать книгу или даже составить партию в шахматы!

Мы хотим сделать так, чтобы людям там не было скучно. Может, вы занимаетесь рыбалкой? Тогда вам будет где развернуться – в озере водятся щука, лещ, карась, сазан…

– Я живу в своем доме. Мне надо его продать, чтобы к вам попасть?

– Зачем? С нами вы заключаете договор, оплачиваете пребывание на определенный срок, и все. Схема, когда квартира одинокого пенсионера идет в зачет оплаты его проживания, у нас не действует.

– А кормить как будете?

– Питание пятиразовое и по индивидуальному, заказному меню (на выбор два первых, два вторых, два салата), с учетом медицинских рекомендаций. Кто-то предпочитает на завтрак каши, кто-то творог, кто-то булочку – каждому постараются максимально угодить.

– А сколько человек будет проживать в пансионате?

– Комплекс рассчитан на 40 человек. Мы открываемся в марте, поэтому места еще есть.

– Так я у вас там и жениться смогу!.. Скажите, а можно будет в пансионате находиться постоянно или вы будете принимать пациентов на какой-то промежуток времени?

– Человек может провести в нашем пансионате какое-то время, например, перезимовать. Или бывают ситуации, когда родственники отправляются в отпуск или длительную командировку, а престарелых маму или папу не с кем оставить. Мы будем рады помочь. При этом родственники будут уверены, что их близкий человек в надежных руках, о нем круглосуточно заботятся. Это своего рода социальная передышка для родных и близких пенсионера. Когда мы изучали практику работы частных пансионатов в России, то заметили, что там распространена форма именно недлительного пребывания, месяц-два, что удобно для семей, не обладающих достаточно большими доходами, но которым в силу каких-то обстоятельств надо разместить родственника в заведение подобного типа.

Но можно пребывать в нашем пансионате и постоянно. Ведь ситуации могут быть разными: дети живут в другом городе или стране, нет близких родственников и т.д. Поэтому частный пансионат с высоким уровнем услуг для пожилых граждан – достойное, а иногда и единственное решение вопроса.

– Наталья Анатольевна, хотела бы уточнить: а как будут принимать постояльцев? Должен ли пенсионер иметь при себе врачебное заключение? Дело в том, что моя свекровь страдает забывчивостью. Теряет память. Терапевт в поликлинике сказала, что скорее всего это старческое слабоумие, вызванное возрастными нарушениями кровоснабжения головного мозга, а возможно, начинается болезнь Альцгеймера. Посоветовал показать свекровь психиатру, но мы пока этого не сделали. Но хотели бы на месяц-другой, если это будет по карману, определить свекровь в ваш центр.

– Справка из поликлиники о медицинском состоянии здоровья и об отсутствии противопоказаний к поселению в дома-интернаты общего типа должна быть обязательно. Также нужно пройти медобследование, чтобы исключить болезни, при которых нельзя находиться в социальном учреждении: туберкулез в активной форме, заразные заболевания кожи и волос, острые инфекционные заболевания и психиатрические диагнозы. Это необходимо. Согласитесь, вы не хотели бы, чтобы ваш близкий человек оказался в компании больного туберкулезом.

Существует также перечень необходимых личных вещей, которые желательно взять с собой, поэтому, если решите отправить свекровь к нам, звоните, приходите, все подробно расскажем.

– Скажите, пожалуйста, а есть ли возможность совместного пребывания в пансионате инвалида и его родственника?

– На территории пансионата есть гостевой домик с несколькими номерами. Любой родственник в удобное время может приехать и побыть несколько дней рядом с близким человеком. Уверена, когда вы увидите, в какие хорошие руки попал ваш близкий человек, оцените качество его жизни в нашем пансионате, вам станет спокойнее. Все сомнения в том, правильное ли вы приняли решение, улетучатся…

Мария ЭЙСМОНТ.

ЧУЛІ?

П'яных за рулём стала менш

Такую выснову можна зрабіць зыходзячы з судовай статыстыкі. Як паведаміў журналістам першы намеснік старшыні Вярхоўнага суда **Валерый Калінковіч, летась** за кіраванне аўтамабілем у стане алкагольнага або наркатычнага ап'янення **было асуджана 17.500 чалавек**. І гэта 40,3% ад паказчыкаў 2014 года.

Але, пагадзіцеся, лічба ўсё роўна немалая, калі ўлічыць, што пакаранне за кіраванне аўто падшафэ ў нашай краіне жорсткае – штраф у памеры ад пяцідзесяці да ста базавых велічынь з пазбаўленнем права кіравання транспартнымі сродкамі тэрмінам на тры гады, калі кіроўца папаўся даішнікам першы раз. А калі паўторна на працягу года, то машыну канфіскуюць. Парушальніка таксама могуць пакараць папраўчымі работамі, арыштам, абмежаваннем або пазбаўленнем волі на тэрмін да двух гадоў.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

КРУПНЫЙ ПЛАН

«Уезжать надо так, чтобы не оставалось соблазна вернуться»

*Соведущий **Юлии Высоцкой** в утренней программе на НТВ, бывший артист Белорусского государственного молодежного театра **Джемал Тетруашвили** собрался жениться.*

Об этом пишут российские порталы светских новостей.

Джемал Тетруашвили родился в Минске. В 1978–1993 годах танцевал в ансамбле танца «Ровесник». В 1995 году окончил Белорусскую академию искусств. Работал в разных театрах, в том числе в Белорусском государственном молодежном. В 2003 году по приглашению сценографа Зиновия Марголина поехал в Москву на кастинг на роль Остапа Бендера в мюзикле «12 стульев». Эта роль помогла Джемалу Тетруашвили стать известным, и его начали приглашать во многие картины.

Популярность среди широкого круга зрителей пришла к актеру с исполнением роли Павла Калачева в сериале «Светофор». В качестве напарника по утреннему эфиру на телеканале НТВ его пригласила бывшая однокурсница по Белорусской академии искусств **Юлия Высоцкая**, которая, напомним, тоже жила в Минске и работала в Купаловском театре.

«Сейчас я гражданин России, недавно обзавелся жильем, – рассказывал артист о своей московской жизни в одном из интервью. *– Впервые в Москву я приехал лет пятнадцать назад. Мы с моими друзьями, белорусскими актерами **Эвелиной Сакуро и Анатолием Котом**, как-то выпивали и всё говорили и говорили о Москве. Сейчас уже не вспомню, кто именно тогда предложил: «А давайте-ка завтра соберемся и рванем в Москву! Отнесем наши фотографии в агентства». Мне уж очень не хотелось в семьдесят лет, ничего не добившись, грызть себя за то, что я не попытался изменить судьбу. И что вы думаете? Утром мы проснулись с дурной головой, взяли билеты и поехали в Москву. Весь день мотались по агентствам, оставляя свои фото. И надо сказать, уезжал я с совершенно спокойной душой».*

В Минске у Джемала живут родители и сестры. О своем возможном возвращении на родину он говорит так: «*Уезжать надо так, чтобы не оставалось соблазна вернуться. Потому что только в экстренных ситуациях человек начинает шевелиться, как в поговорке: «Пока петух не клюнет в одно место...» В Минске я работал во многих театрах и в один прекрасный момент почувствовал, что зашел в тупик. У меня никогда не было мечты покорить Москву, как у многих моих сокурсников. Моя судьба сама на это вырулила…*»

В последнее время Джемал Тетруашвили стал появляться на публичных мероприятиях с актрисой **Ольгой Медынич**.

«Нежные объятия и томные взгляды ребят не оставляют сомнений в том, что отныне они – пара», – пишут светские хроникеры. Правда, сам артист слухи о скорой женитьбе не комментирует: *«О личной жизни я не говорю»*.

Марина ВИШНЕВСКАЯ.

ЗАКУЛІССЕ

Настасся Самбурская: «Люблю маладзейшых!»

Скандальная расійская актрыса Настасся Самбурская, якая выконвае адну з галоўных роляў у тэлесерыяле «Універ», рассакрэціла перад прыхільнікамі імя свайго бойфрэнда. Ім аказаўся гамяльчанін Аляксандр Іваноў, які прадставіць Беларусь на "Еўрабачанні-2016" у Стакгольме.

Шчырыя прызнанні актрыса апублікавала ў сваім «Инстаграме»: «Вельмі ўрачысты момант, якога многія чакалі. Вось мой Саша, з якім мы сустракаемся ўжо два месяцы. Пазнаёміліся ў інтэрнэце. Так, ён маладзейшы за мяне. Вы ж ужо ўсе ведаеце, што я люблю маладзейшых..."

Аляксандр Іваноў таксама апублікаваў на сваёй старонцы фота з Насцяй. Прыхільнікі актрысы падзяліліся на некалькі лагераў: адны сыпалі віншаваннямі, другія крытыкавалі Аляксандра за яго доўгія валасы, а трэція сумняваліся ў дакладнасці інфармацыі, кажучы, што «Настасся, вядома, агонь, але не для сур'ёзных адносін, ва ўсякім разе пакуль не знойдзецца той, хто яе ў вузел завяжа". Папярэдні раман Самбурскай скончыўся падманам з боку партнёра, сына расійскага бізнесмена. Улічваючы, што яна любіць хлопцаў «маладзейшых», папярэдняму абранніку было ўсяго… 16 гадоў.

Ірына МАЛЬЦАВА.

АСОБА

Уладзімір ПАРФЕНОВІЧ:
«У Беларусі я гатовы працаваць бясплатна...»

Трохразовы алімпійскі чэмпіён па веславанні і былы дэпутат Палаты прадстаўнікоў Уладзімір ПАРФЕНОВІЧ распавёў “Народнай Волі” пра тое, чаму ён пераехаў працаваць з Расіі ў Польшчу і адмовіўся ад сустрэчы з расійскім прэм’ер-міністрам Дзмітрыем Мядзведзевым, паразважаў пра спорт і не толькі...

– Уладзімір Уладзіміравіч, ведаю, што зараз вы працуеце ў Польшчы трэнерам у нацыянальнай зборнай па веславанні. Ці часта ўдаецца бываць у Беларусі?

– У Мінск прыязджаю рэгулярна – бываю недзе тыдзень на месяц. І гэта не залежыць ад таго, дзе знаходжуся. Так было, калі працаваў галоўным трэнерам мужчынскай зборнай Расіі па веславанні, так ёсць і зараз, калі перабраўся ў Польшчу, дзе трэнірую мужчынскую каманду. Пакуль працоўны кантракт разлічаны на адзін год, а далейшы мой трэнерскі лёс будзе залежаць ад выступленняў зборнай Польшчы на Алімпіядзе ў Бразіліі. Для каманды створаны ўсе ўмовы, будзем працаваць. Адзначу, што ў веславанні ў палякаў яшчэ не было ніводнага алімпійскага чэмпіёна.

– Я так разумею, прапаноў працаваць у Беларусі ад нашых спартыўных чыноўнікаў вам не паступала?

– Апошнюю прапанову аб працаўладкаванні мне зрабіў асабіста Аляксандр Лукашэнка. Праўда, было гэта ў далёкім 2004 годзе, калі заканчваліся мае дэпутацкія паўнамоцтвы. Тады кіраўнік краіны публічна паабяцаў падарыць мне плуг. Трэба думаць, каб я без работы не застаўся. Але абяцанку сваю ён так і не выканаў, а таму даводзіцца працаваць на чужыне.

А калі сур’ёзна, дык за апошнія 10–12 гадоў мне ніводнага разу ніхто не прапанаваў працу ў Беларусі. Сам чаму не папрасіў? Не ў тым я ўзросце, каб напрошвацца. Хаця, прызнаюся шчыра, калі б у маіх трэнерскіх паслугах былі зацікаўлены на Радзіме, то я, хутчэй за ўсё, такую прапанову прыняў бы. Больш за тое, быў бы гатовы працаваць і бясплатна.

– Вы альтруіст?

– Чаму альтруіст? Да пенсіі мне яшчэ некалькі гадоў засталося, а якія-ніякія грошы ў Беларусі я атрымліваю. За тое, што ў свой час цягам пяці гадоў уваходзіў у зборную СССР, зараз мне выплачваюць прыкладна 100 долараў у месяц (2 мільёны 500 тысяч рублёў). На нешта хапала б...

– Здзекуецеся? Гэтых грошай пры сённяшніх коштах хопіць толькі на “камуналку” і каўбасныя вырабы не самага лепшага гатунку...

– Я не здзекуюся, а канстатую факт: менавіта так у Беларусі ацэньваюць унёсак у развіццё спорту былых алімпійцаў, якія выступалі яшчэ ў савецкія часы. А наконт коштаў... Я шмат у якіх краінах пабываў і хачу сказаць, што ў Беларусі цэны адны з самых высокіх у свеце. Тут мы, безумоўна, у лідарах. Я ж бачу, колькі ў той жа Польшчы каштуе кілаграм мяса ці рыбы і колькі на радзіме.

– Чаму б вам у палітыку не вярнуцца? Тлумачылі б людзям усё гэта...

– Не, планаў вяртацца ў беларускую палітыку ў мяне няма. Па-першае, няма з кім. Можа, рэзка прагучыць, але ўсе гэтыя людзі, якія пазіцыянуюць сябе як дэмакратычная апазіцыя, – махляры і шарлатаны. Па-другое, няма ніякага сэнсу займацца тым, што ў Беларусі адсутнічае. Дзякуй Богу, мяне ніхто з псеўдадэмакратаў у свае партыі-рухі не клікаў. Ды я і не пагадзіўся б.

– Дарэчы, ці падтрымлівалі вы стасункі з генералам Фраловым, з якім вы былі паплечнікамі падчас дэпутацтва і які перад сваёй смерцю заяўляў пра намер балатавацца ў прэзідэнты?

– З Валерыем Дзмітрыевічам цёплыя стасункі ў нас захаваліся да самай яго смерці. Пра ідэю яго “паходу” ў прэзідэнты я ведаў, хоць ставіўся да гэтага скептычна... Шкада толькі, што на магіле ягонай я так пакуль і не пабываў. Ён пахаваны ў Гродне, усё ніяк туды не даеду.

– Давайце адыдзем ад палітыкі... У свой час у вас былі планы па стварэнні Клуба алімпійскіх чэмпіёнаў. Яны засталіся?

– Не. Я не ўпэўнены, што гэты клуб быў бы зарэгістраваны, бо, як паказвае практыка, за апошнія дзесяць гадоў у краіне не была зарэгістравана ніводная больш-менш значная грамадская ініцыятыва. Да таго ж многія беларускія алімпійскія чэмпіёны шукаюць лепшай старасці ў суседніх краінах.

– Каго вы маеце на ўвазе?

– Напрыклад, у Расіі даўно жыве наш праслаўлены фехтавальшчык Віктар Сідзяк. Там жа і наш славуты стралок Аляксандр Газаў. І папракаць іх за тое, што яны пераехалі з “сытай” Беларусі ў суседнюю краіну, няма ніякага сэнсу. У Расіі толькі за тое, што ты алімпійскі чэмпіён, табе штомесяц выплачваюць прыкладна 500 долараў. А тым, хто дажыў да пенсіённага ўзросту, дадаюць яшчэ 1000 “зялёных”.

– Вам не паступалі прапановы аб змене грамадзянства?

– Былі, я ж чатыры гады галоўным трэнерам мужчынскай зборнай Расіі адпрацаваў. Алімпійскае золата выйграў разам з камандай, апярэдзіўшы беларусаў. Мне казалі адкрытым тэкстам: “Прымай расійскае грамадзянства, будзеш тут як сыр у масле коўзацца”. Я адмовіўся, і гэта быў мой свядомы выбар. Проста палічыў, што мне не трэба чужога хлеба, застаўся, як бы гэта высока ні прагучала, патрыётам Беларусі. І не пашкадаваў, бо з працай у Расіі з-за пэўных абставін прыйшлося “завязаць”. Калі коратка – не сышоўся характарам з уплывовымі людзьмі. Некалькі месяцаў сядзеў без працы, а потым паступіла прапанова з Варшавы.

– Ведаю, што за час працы ў Расіі ў вас была магчымасць сустрэцца з прэм’ер-міністрам Дзмітрыем Мядзведзевым, але вы на гэта не пайшлі. Чаму?

– Не мае гэта. Мне многія казалі: ты б яму там пра беларускую палітыку распавёў... І што далей? Навошта мне гэта? У мяне быў свой кавалак працы, у Мядзведзева – свой. У мяне – свае праблемы, у палітыкаў – свае. А лезці ў палітыку, каб знайсці для сябе месца пад сонцам, – гэта не мой шлях. Я хачу займацца той справай, якую добра ведаю і ў якой запатрабаваны.

– Уладзімір Уладзіміравіч, у гэтым годзе ў Бразіліі пройдзе чарговая Алімпіяда. Чаго ад вас чакаюць у Польшчы?

– Добрага выступлення, хаця каманда для мяне новая, я толькі пачынаю працу. Тым не менш задачы стаяць сур’ёзныя: пакуль у палякаў толькі адна алімпійская ліцэнзія, трэба папоўніць гэту скарбонку. Зараз вось адпраўляемся на зборы ў Іспанію, потым будзе алімпійская кваліфікацыя ў Дуйсбургу. Дарэчы, за выступленнямі беларусаў таксама сачу і лічу, што з Бразіліі беларускія весляры могуць прывезці некалькі медалёў. Хоць у спорце здараюцца форс-мажорныя сітуацыі.

– Маеце на ўвазе допінгавую праблему?

– І яе таксама. Беларуская фармакалогія, наколькі я ведаю, па-ранейшаму далёкая ад ідэалу, час ад часу ўсплываюць допінгавыя скандалы. Я ўвогуле выступаю за чысціню ў спорце высокіх дасягненняў і супраць таго, каб спартсмены злоўжывалі “хіміяй”. Спадзяюся, што ў беларусаў на Алімпіядзе не будзе допінгавых скандалаў, бо на сваім прыкладзе ведаю, што адчувае чалавек, які прымае допінг.

– Вас у свой час прымушалі ўжываць забароненыя прэпараты?

– Так, справа была ў 1984 годзе. Савецкі Саюз тады байкатаваў Алімпіяду ў Лос-Анджэлесе і праводзіў альтэрнатыўны турнір “Дружба-84”. Я павінен быў выступаць у “чацвёрцы”. Перад стартам тром маім партнёрам зрабілі па некалькі забароненых уколаў. Я спачатку аднекваўся, а потым мне паставілі ўмову: калі хочаш быць у зборнай – рабі, як мы кажам! Зрабіў... Натуральна, сорамна было потым. Мы выйгралі тую гонку, але непрыемнае адчуванне засталося. Зрэшты, наступстваў для здароўя тады не было – доза была нязначная, і ўколы тыя рабілі не пастаянна.

Сёння хачу сказаць: ніякія медалі не вартыя страты ўласнага здароўя і рызыкі ганебна завяршыць сваю спартыўную кар’еру!

Гутарыў Віталь ГАРБУЗАЎ.

КРЫЖАВАНКА

«Мова беларуская мая!»

Прысвячаецца святу беларускага пісьменства ў г.Шчучыне

Па гарызанталі: 3.“...”, “Апостал” – падручнікі, якія ў XII стагоддзі былі ў першай на Беларусі манастырскай школе асветніцы Святой Еўфрасінні Полацкай. 9.Рознае агароднае зелле. 10.“Кніга – з крыламі...\\Бы птушка,\\Што ў ... кліча нас;\\Кніга – нібы папялушка,\\Што вядзе нас на Парнас” – з верша М.Курылы “Кніга”. 11.“Аб чымсь светлым, аб чымсь новым\\Твая ... грае нам;\\Грае, грае, а ў ёй мова\\Наша чуецца без плям” – з верша Я.Купалы “Аўтарцы “Скрыпкі беларускай”, які паэт прысвяціў паэтэсе-рэвалюцыянерцы Цётцы (А.Пашкевіч), якая нарадзілася на Шчучыншчыне. 14.Краіна, дзе наш суайчыннік Ігнат Дамейка, які вучыўся ў Шчучынскім вучылішчы, лічыцца народным героем; яго імем названы горад у гэтай краіне, ланцуг гор, мінерал і кветка. 15.“Зыход”, “Іоў” “...” – творы Ф.Скарыны, у якіх упершыню былі прыведзены ў прадмовах вершаваныя радкі. 16.Адрэзак часу, на працягу якога ідзе спартыўная гульня. 19. ... піша, а розум водзіць (прык.). 20.Водгук. 23.Доўгае гнуткае галлё некаторых хмызнякоў. 24.“Старажытная. Ты самая славянская.\\Светлая, як ... у расе.\\Вобразная, вольная, пявучая,\\Мова беларуская мая!” – з верша П.Панчанкі “Беларуская мова”. 27.Тытульны ... – першы загалоўны аркуш кнігі, які ўпершыню быў выкарыстаны Ф.Скарынам. 31.Беларускі часопіс для дзяцей і моладзі, які заснавала і рэдагавала ў 1914 годзе Цётка. 33.Раздзел фізікі. 34.“Заву цябе, ..., маленькай сталіцай\\І справай і песняй цябе ўслаўляю” – з верша Г.Сцяпанчанкі “Шчучынскі вальс”. 35. ... – не хвароба, гады не адбірае (прык.).

Па вертыкалі: 1.Халодны верасень – ..., ды карміць можа (прык.). 2.“Бульбяны ... плыве над галавой” – з верша С.Законнікава “Капаюць бульбу землякі”. 3.Драматычны твор. 4.Тое, што і контур. 5.Лёгкія туфлі без абцасаў. 6.Тое, што і “ірвач”. 7.Рака, правы прыток Нёмана. 8.Член тайнага студэнцкага таварыства, якое існавала пры Віленскім універсітэце. Ім быў магістр філасофіі, паэт Ануфрый Петрушкевіч, ураджэнец г.Шчучына; многія лічаць яго адным з першаадкрывальнікаў беларускага фальклору. 12.Слова або зварот, якія ўвайшлі ў некаторыя славянскія мовы з царкоўнаславянскай. 13.Першая праца на беларускай мове асветніка XVI стагоддзя Сымона Буднага, якая выйшла ў Нясвіжскай друкарні. 17.“Жыве ў вяках беларускае ... –\\Народа душа і народа хвала” – з верша А.Бачылы “Матчына мова”. 18.Вучы ..., вучыся і ў народа (прык.). 21.Гарадскі пасёлак на Шчучыншчыне, малая радзіма дзеяча міжнароднага рэвалюцыйнага руху, паплечніка К.Каліноўскага, генерала Парыжскай камуны В.Урублеўскага. У гэтым населеным пункце нарадзілася артыстка-“купалаўка”, народная артыстка Беларусі Вольга Галіна (В.Александроўская); тут, у сямейным склепе, пахаваны гродзенскі стараста Антоній Тызенгауз. 22.Цыкл лекцый ці дакладаў, прысвечаных пэўнаму колу пытанняў. 25.Пісьмовая прылада. 26.Пасудзіна для мыцця, купання. 28.Прымацаваны да дрэўка кавалак матэрыялу, часта з эмблемай. 29.Выпас. 30. ... стараецца, а бацька ў вус пасміхаецца (прык.). 32.“Запахла бульбаю пячонай,\\Туман дыміцца ля ракі.\\Пакінуць ... свой улюбёны\\Не хочуць, раяцца шпакі” – з верша П.Броўкі “Верасень”.

Адказы на крыжаванку

Па гарызанталі: 3.“Псалтыр”. 9.Ахрап’е. 10.Вышыні. 11.Скрыпка. 14.Чылі. 15.”Эсфір”. 16.Тайм. 19.Пяро. 20.Рэха. 23.Лаза. 24.Травы. 27.Ліст. 31.“Лучынка”. 33.Оптыка. 34.Шчучын. 35.Грамата. **Па вертыкалі:** 1.Бацечка. 2.Пах. 3.П’еса. 4.Абрыс. 5.Тапкі. 6.Рвач. 7.Уша. 8.Філамат. 12.Славянізм. 13.“Катэхізіс”. 17.Слова. 18.Народ. 21.Жалудок. 22.Чытанні. 25.Ручка. 26.Ванна. 28.Флаг. 29.Паша. 30.Сын. 32.Кут.

Склаў Лявон ЦЕЛЕШ.
г.Дзяржынск.

НА ЗАМЕТКУ

Книги, которые читают топы...

Видный белорусский ИТ-предпринима-тель, сооснователь компаний Viaden Media и exp(capital) Виктор Прокопеня вышел на свободу в конце декабря после девяти месяцев пребывания в СИЗО по обвинению в незаконной предпринимательской деятельности. По словам людей, близких к одному из самых успешных белорусских бизнесменов, за время в неволе он прочитал более 100 книг. Списком 10 лучших их них бизнесмен поделился на своей странице в Facebook. «Это часть того, что я прочитал за 9 месяцев прошлого года. 90% из этого стоило времени и можно рекомендовать прочитать», – написал Прокопеня.

Дарон Аджемоглу, Джеймс Робинсон «Почему одни страны богатые, а другие бедные»

Основываясь на новой институциональной теории, американские исследователи Джеймс Робинсон и Дарон Аджемоглу выдвигают объяснения различий в экономическом и социальном развитии различных государств и факторов, способствующих либо препятствующих экономическому росту и накоплению достатка.

Дэниел Ергин «Добыча. Всемирная история борьбы за нефть, деньги и власть»

Подробная история мировой нефтяной промышленности от 1850-х до 1990-х годов, написанная Дэниелом Ергином, признанным авторитетом в области энергетики, международной политики и экономики. В 1992 году книга удостоена Пулитцеровской премии.

Айн Рэнд «Атлант расправил плечи»

Центральное произведение культовой американской писательницы (кстати, этнически русской), переведенное на множество языков и оказавшее огромное влияние на умы нескольких поколений читателей. Своеобразно сочетая фантастику и реализм, утопию и антиутопию, романтическую героику и испепеляющий гротеск, автор очень по-новому ставит «проклятые вопросы» и предлагает свои варианты ответов – острые, парадоксальные, во многом спорные.

Philip Maffetone. The big book of endurance and training

Книга признанного на Западе спортивного доктора и диетолога учит спортсменов, как оставаться здоровыми, достигать оптимальной физической формы и избегать травм на протяжении долгих лет. Подход Фила Маффетона к выносливости предполагает «индивидуализированную» систему, основанную на построении сильной аэробной базы и интенсивном сжигании жиров, потере веса, устойчивой энергии и здоровой иммунной системе.

Митио Каку «Будущее разума»

В этой книге американский физик-теоретик, активный популяризатор науки рассказывает об истории мозга, о современных инструментах, позволяющих не только исследовать структуру мозга, но и следить за его работой. Он пишет о технологиях, которые могут дать возможность записывать воспоминания и сны, читать мысли и практиковать телекинез.

Егор Гайдар «Гибель Империи»

Монография Егора Гайдара, российского государственного деятеля, экономиста, одного из руководителей и идеологов экономических реформ начала 1990-х в России, посвящена анализу экономических и социально-политических причин распада СССР.

Эшли Вэнс «Илон Маск. Tesla, SpaceX и дорога в будущее»

Проведя более 50 часов в беседах с Маском и опросив около 300 человек, автор представляет независимый и разносторонний взгляд на жизнь и достижения самого яркого предпринимателя Кремниевой долины.

Дэниел Канеман «Думай медленно... Решай быстро»

Психолог, профессор Принстонского университета и лауреат Нобелевской премии по экономике за «применение психологической методики в экономической науке, в особенности – при исследовании формирования суждений и принятия решений в условиях неопределенности» объясняет в книге, почему мы подчас совершаем нерациональные поступки и как мы принимаем неверные решения.

Daniel Yergin, Joseph Stanislaw. The Commanding Heights: The Battle for the World Economy

«Невозможно даже представить лучшего отчета о развитии глобальной политики и экономики после Второй мировой войны», – написала про эту книгу газета Wall Street Journal.

Мемуары первого премьер-министра Сингапура и одного из создателей сингапурского «экономического чуда» Ли Куан Ю

Ну что ж, бизнесмены такого уровня, как Виктор Прокопеня, заработавшие свои капиталы не доступом к государственному бюджету, а головой и мозгами, плохого не посоветуют. Читайте!!! Только все-таки не в СИЗО!!!

ВНЕ ИГРЫ

Алексей ПАНКОВЕЦ:
«Государство хочет закрыть дыры за счет народа»

*Футболист жодинского «Торпедо-БелАЗ» **Алексей Панковец** высказался о ситуации с тарифами на жилищно-коммунальные услуги.*

«Меня во всей этой истории озадачило другое, – сказал футболист tribuna.com. – В Беларуси почему-то поднимают тарифы, когда люди начинают беднеть. Почему это было не сделать, когда повышались зарплаты и народ себя чувствовал уверенно? Никто бы так болезненно нововведение не воспринял. Когда у государства нет денег, оно хочет закрыть дыры за счет народа. И это больнее всего бьет по обычному человеку, так как спортсмены с большего могут себе позволить эту коммуналку оплатить. При этом белорусы – послушные люди. Получили бумагу – оплатили. А уж потом начинают думать, как прожить».

Панковец рассказал, что вместе с семьей живет в трехкомнатной квартире в Курасовщине (ее площадь – 80 квадратных метров, зарегистрировано пять человек). В декабре он заплатил за коммунальные услуги 480 тысяч рублей, в январе – 860 тысяч.

По словам футболиста, некоторые пункты в «жировке» он так и не понял.

Алесь СВЕТЛАНИЧ.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 3286871.
Тэл. рэкламнага аддзела:
(017) 3286609
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

9 772071 964000 16017

Падпісныя індэксы: 63222 – для індывідуальных падпісчыкаў, 632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 29.02.2016 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 25 120 экз. Заказ № 891